

BİR ŞEHİR HAYALİ

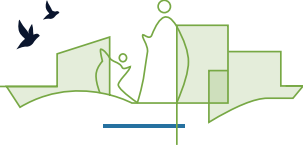

DENGEVE DENETLEME AĞI
DENGEDENETLEME.ORG

BİR ŞEHİR HAYALİ

DENGE VE DENETLEME AĞI
DENGEDENETLEME.ORG

Yazar

Doç. Dr. Ulaş Bayraktar

Katkı Verenler

Bir Şehir Hayali Danışma Grubu

Akın Atauz, *Şehir Dostları Derneği/Solfasol*
 Dr. Ali Ercan Özgür, *İDEMA*
 Ayşe Köse Badur, *İPM*
 Bekir Ağırır, *KONDA*
 Fehmi Ağduk, *Danışman*
 Prof. Dr. Fuat Keyman, *İPM*
 Günce Beyazer, *Yereliz*
 Dr. İnan İzci, *Argüden Yönetişim Akademisi*
 Dr. İtir Akdoğan, *TESEV*
 Murat Germen, *Sabancı Üniversitesi/Fotoğraf Sanatçısı*
 Özlem Yalçınkaya, *Şehir Plancıları Odası*
 Pınar Çobanyılmaz Öztürk, *Kent Araştırmaları Enstitüsü*
 Prof. Dr. Savaş Zafer Şahin, *Atılım Üniversitesi*
 Taner Rumeli, *Tiyatro Sanatçısı*
 Doç. Dr. Ulaş Bayraktar, *Kültürhane*
 Yiğit Aksakoğlu, *Bernard Van Leer Foundation*

Denge ve Denetleme Ağı

Zübeyde Ozanözü, *Anadolu Kadın Eğitim, Kültür, Sanat ve Dayanışma Derneği/Yerel Yönetim Reform Grubu Eş Temsilcisi*
 Kerem Ateş Tüsoder, *Yerel Yönetim Reform Grubu Eş Temsilcisi*
 Hayriye Ataş, *Denge ve Denetleme Ağı*
 Nilüfer Demiroğlu, *Denge ve Denetleme Ağı*

Bir Şehir Hayali Eğitimcileri

İbrahim Özaslan	Ümran Akça Ateş
Dilek Dünder	Mehmet Dikeç
Hilal Öztürk	Yıldırım Kaya
Mahmut Ökçesiz	Ayşe Akkaya
Nuray Ekinci	Ayşe Özatalay
Fatma Gül Çelik	Meryem Özge Karabağ
İbrahim Halil Boğatemür	Dudu Karaman Dinç
Derya Kılıçalp	Fatma Arguz
Teşriye Boysan	Dilek Yalçın Demiralp
Berfin Ayşe Duman	Yunus Emre Benli
Gamze Esener	Arzu Dinçer
Özgün Kaplama	Erhan Eroğlu
Funda Yalçınsoy	Ali Asker Al
Muratcan Işıldak	Fatma Yüksel Akın
Ayşe Kaşur	Nursemin Tuskan Akkaş
L. Yurdum Hasgül Güvener	

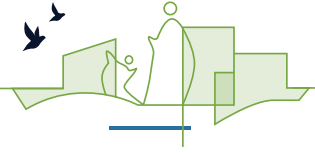
Tasarım: Kurtuluş Karaşın

**DENGE VE
DENETLEME AĞI**

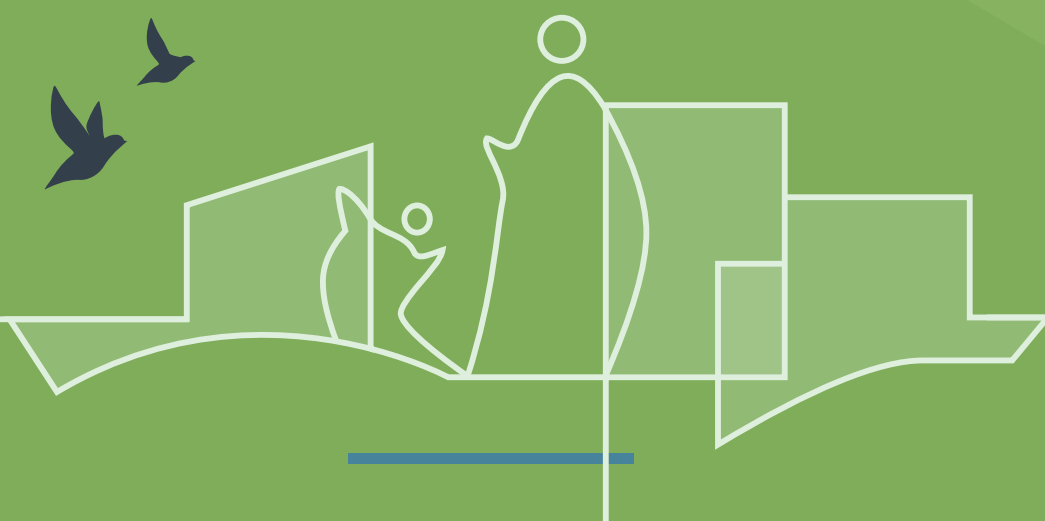

Bu rapor, İsveç Büyükelçiliği, Ankara ve İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı desteği ile DDA tarafından yayınlanmıştır. Rapor içeriği, İsveç Büyükelçiliği ve Sida'nın kurumsal görüşlerini yansıtmamaktadır.

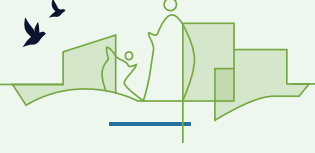
İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	6
Giriş.....	10
Bir Hayal Sahnesi Olarak Kentler.....	12
Yöntem.....	14
Hayalleri Süsleyen Şehirler.....	20
İlkeli Hayaller.....	21
Duygusal Hayaller.....	24
Ekolojik Hayaller.....	26
Kentin Yeşili.....	27
Mavi Kentler.....	31
Can Dostlarımızın Dostu Kentler.....	32
Yaşanabilir Şehirler.....	34
Yapılı Çevre.....	36
Toplu ve Ekolojik Ulaşım.....	39
Şehirlerin Dirliği.....	42
Alternatif Ekonomik Girişimler.....	43
Dayanışma.....	45
Ortak Yaşam.....	46
Kültür.....	48
Dezavantajlı Gruplar.....	50
Kadınların Kenti.....	51
Genç Kentler.....	54
Çocukların Kentleri.....	55
Engelleri Unutturan Kentler.....	57
Son Söz: Sihirli Değnek Değil Demokratik Yönetim.....	59

ÖN

SÖZ

Her Şey bir hayalle başlar!

Hayal kurmak sonsuz bir özgürlük sağlar. İnsanlar hayal kurmaya baŐladıklarında günlük sıkıntılardan, kutuplaŐmalardan kurtulup daha yaratıcı, umut dolu olur. Hayal kurmak fikirlere, yöntemlere, vatandaşların güçlendirilmesine katkı sağlar.

Edgar Cayce'nin de belirttiği gibi "Hayaller, yarının sorularına bugünün cevaplarıdır." Hepimizin huzur ve güven içinde yaşayabileceği bir geleceğin kurulabilmesi için hep beraber sorumluluk taşıyor, bu ülkede yalnız bugünü değil, yarını da paylaŐıyoruz.

Bir Şehir Hayali çalıŐmasıyla kendilerini paydaŐ olarak gören vatandaşlarla yaşadıkları kentlere dair sorunları ve çözümlerini tartıŐtık. Birlikte hayal kurarak hayallerimizin gazetelerini çıkardık. Şimdi karar alma süreçlerini etkileme ve hayalleri gerçek kılma zamanı. İleriye atılacak adımlarla hayata geçecek politikalara doğru yolculuğa çıkıyoruz.

Zübeyde Ozanözü

Denge ve Denetleme Ağı Yerel Yönetimler Reform Grubu EŞ Temsilcisi

Hayal etmek!

Aslında hepimiz hayaller kurarız. Kimimiz bir araba, kimimiz ise geleceğimizde olmak istediğimiz yeri hayal ederiz.

Bizler de yaşadığımız yerin hayalini kurmak istedik. Nasıl bir Şehirde yaşamak istiyoruz? Bizler bu Őehirleri yönetiyor olsaydık nasıl yöneticiler olurduk?

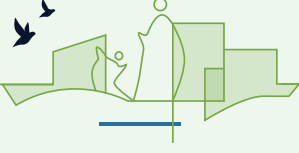
İŐte Bir Şehir Hayali çalıŐmasıyla bunu gerçekleŐtirmeye çalışıyoruz. Bu çalışma içerisinde yer almak, ekiple birlikte çalıŐmak çok keyifliydi.

Peki sizin hayalinizdeki Şehir nasıl?

Haydi birlikte hayal kuralım....

Kerem Ateş

Denge ve Denetleme Ağı Yerel Yönetimler Reform Grubu EŞ Temsilcisi

Denge ve denetleme kısaca, yasama, yürütme, yargı, medya, yerel yönetimler, sivil toplum ve vatandaşların, kendi görev ve sorumlulukları çerçevesinde birbirlerinin güçlerini sınırlayarak denetlemesi, böylece denge içinde tutması demektir. Bu sistemin işleyebilmesi için en önce anayasada kurulması, kurumların işleyişinde ve mevzuatta garanti altına alınması, dahası sivil siyasi kültürümüze karışıp hayatlarımızda görünür olması gerekmektedir.

Savunucusu olduğumuz denge ve denetleme sisteminde yerel yönetimler, dikey denge ve denetleme mekanizması olarak tanımlanır. Yerel yönetimler, vatandaşların taleplerini duyuracakları, kolay ulaşılabilecekleri, vatandaşa en yakın yönetim sistemidir. Bu yönetim sistemi içinde yerel demokrasinin güçlendirilmesi için vatandaşların yönetimin nesnesi değil öznesi olması, karar alma süreçlerine katılması, hesap sorması, yöneteni denetlemesi ve şehrine dair tahayyülü olması gereklidir. Demokrasinin tabandan tesisi ve toplumca içselleştirilmesi ancak böylesi bir yönetim ve vatandaş ilişkisine bağlıdır.

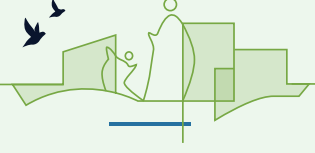
Her ne kadar kanunlarda ve mevzuatta demokratik yönetim ilkeleri ele alınsa da gerçekten uygulanabilmesi için vatandaşın anlayacağı ve uygulayabileceği somut araçlara ve mekanizmalara da ihtiyaç vardır.

Bir Şehir Hayali çalışması tam da böyle bir ihtiyaçtan doğdu. Bu çalışmayı, içinde yaşadığımız, hemşehrisi olduğumuz şehirlerimizin geleceğini hayallerimiz aracılığı ile birlikte şekillendirme ve hayallerimizden gerçekleştirilebilir somut politikalara ulaşma çabası olarak tanımlayabiliriz.

Bu çalışma ile kutuplaşmadan sıyrılarak hayallerle şehirlerimize dair ortaklıklarımızı aramayı, hemşehrilik duygusunu güçlendirmeyi, şehrin sessiz çoğunluklarının taleplerini ve hayallerini dinlemeyi, yerel yönetimlerin planlama ve karar alma süreçlerine vatandaşların katılmalarını kolaylaştıracak bir katılım aracı sağlamayı amaçladık.

Bir Şehir Hayali'nin en önemli odağı hayal kurmaktır. Hayal kurmak her ne kadar ayakları yere basmayan bir kelime gibi görünse de hayal gücü atölyeleri adını verdiğimiz atölyelerimizde gördük ki özgürce hayal etmeye başladığımızda yaşadığımız dünyanın sorunlarını ve engellerini geride bırakıp umut etmeye başlıyoruz. Hayal etmek bize umut ve özgürlük alanını getiriyor. Bu nedenle Bir Şehir Hayali çalışmasının temelini hayal gücümüze bıraktık.

“400’e yakın” vatandaşımıza “2030 Türkiye’sinde nasıl bir şehirde ve dahası bir mahallede yaşamayı hayal ediyorsun” sorusunu sorduk.

Hayallerden bir şehrin yönetim tahayyülüne ulaştığımız şehirler arası yolculukta, sanılanın aksine uygun ortamlar ve iletişim araçları sağlandığında vatandaşların kendilerini rahatça ifade ettiklerini; katılım konusunda istekli olduklarını; ortaklıkların yanı sıra her şehrin kendine özgün bir yapısı ve potansiyeli olduğunu; hemşehrilerin şehirlerinin geleceğini bir arada inşa edecek birçok hayal ve fikirde buluştuklarını gördük.

Şehrimize, mahallemize dair kurduğumuz hayallerden, ortak geleceğimize yönelik somut politika önerilerine ve yol haritalarına ulaştığımız Bir Şehir Hayali çalışması vatandaşlar eliyle yapılmış en özgün ve özgür katılımçılık çalışmalarından birisi olmaya aday.

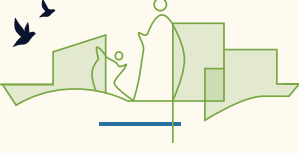
İsveç Uluslararası Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen Aktif Vatandaşlığın Güçlendirilmesi Programı Bir Şehir Hayali çalışması için Yerel Yönetim Reform Grubu temsilcilerimize, üyelerimize, gönüllü eğitmenlerimize, atölye katılımçılarımıza, projenin her aşamasında önemli katkılar sunan danışma kurulu üyelerimize ve çalışma raporunun yazarı Ulaş Bayraktar’a çok teşekkür ederiz.

Denge ve Denetleme Ağı, aktif ve demokratik vatandaşlığın güçlendirilmesi için hem yerel hem de ulusal ölçekte, 300’e yakın üyesi ve binlerce paydaşı ile çalışmalar yürütmeye devam edecek.

Hayriye Ataş

Denge ve Denetleme Ağı Genel Direktörü

GİRİŞ

Hayal kurmanın, umut beslemenin iyiden iyiye zorlaştığı günlerden geçiyoruz. Bir yandan ölümcül bir pandemiyle ve sonuçlarını fiilen deneyimlediğimiz iklim kriziyle boğuşurken, öte yandan hak ve özgürlüklerimizin daraldığını hissettiğimiz, bunların teminatı olduğuna inandığımız kurum ve sistemlerin zafiyeti ile yüzleştiğimiz bir dönemin tanığı ve öznesiyiz.

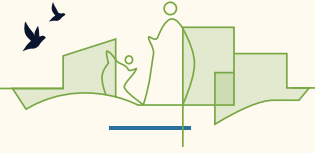
Böylesi şartlar altında yarınları ancak büyük bir korku içinde bekleyebiliyoruz. Kendi geleceğimiz, çocuklarımızın yaşam şartları için endişe duyuyoruz. Bu tedirginlik halinin bir başka sonucuyla da mücadele etmeye çalışıyoruz. Çünkü korkunun harekete geçirici bir ruh hali olduğu kadar, atalete sürükleyen bir yanı da var. Tehlikenin büyüklüğü onunla baş etme konusundaki irademizi örseleyebiliyor. Sorunları derin ve yapısal görmek, onları değiştirecek kaynaklara, güce ve zamana sahip olmadığımız gibi bir algıya da hizmet ediyor. İşin işten geçtiğini ya da boyumuzu aştığına dair bir algı, bizi bir şeyleri değiştirebileceğimize, sorunla mücadele edebileceğimize dair inancımızın örselenmesine neden olabiliyor. Kaderine razı olmaya çağırın bu hissiyat, bireysel ve toplu olarak yapabileceklerimize teşebbüs etmekten caydırabiliyor.

Oysa Bülent Şık'ın **“Bizi Yeryüzüne Bağlayan Hikayeler”**de çok sarıh bir şekilde ifade ettiği gibi **“Her şey kötüye gidecek, tamam, ama bu nihilist tavrı daha da derinleştirmenin bir anlamı yok. Derine indikçe daha da derine gitme isteği uyandıran bir nihilizmin kimseye bir hayrı yok.”**¹

Hayaller kurmakta ısrar etmek, hayallerimize sahip çıkmak o yüzden çok kritik bir öneme haiz. Başka bir dünyanın, ülkenin, kentin ve yaşamın mümkün olduğuna dair irademizi tazelemek zorundayız. Umuda değil, umut devşirmek için çabalamaya mecburuz.

“Bir Şehir Hayali” sürecinde baktığımızda böylesi bir mecburiyet, sorumluluk adına atılmış adımlar görmek mümkün. İçinde sıkışıp kalayazdığımız girdaptan başımızı bir an olsun çıkarıp, nefes almak, bugünümüzü,

¹ Bülent Şık (2020), Bizi Yeryüzüne Bağlayan Hikayeler, Doğan Kitap, İstanbul, s. 141.

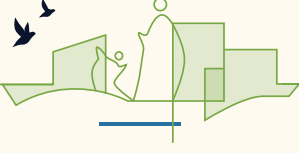
Hayal kurmak bir değişim arzusu içerir; değişim isteği de Şimdiki halden duyduğumuz memnuniyetsizliğin, tatminsizliğin veya huzursuzluğun izlerini taşır. Dolayısıyla hayallerimizi konuşmak bir anlamda Şimdiki zamanı konuşmak, anlamak için de ideal bir zemin hazırlar.

alternatif gelecekleri, bu ikisi arasındaki zaman diliminde yapmamız gerekenleri, elimizden gelebilecekleri teşhis edebilmek için bir fırsat sundu hayal atölyeleri.

Hayal kurmak bir değişim arzusu içerir; değişim isteği de Şimdiki halden duyduğumuz memnuniyetsizliğin, tatminsizliğin veya huzursuzluğun izlerini taşır. Dolayısıyla hayallerimizi konuşmak bir anlamda Şimdiki zamanı konuşmak, anlamak için de ideal bir zemin hazırlar. Gündelik dertlerin ötesinde, daha derinlerde yatan istekleri, beklentileri anlamamız için bir rehber işlevi görebilir. Bu yüzden hayalperest olmak aslında genel algısının aksine gerçekliğin reddi anlamına gelmez. “Perest” kelimesinin ‘hizmet eden’ anlamı düşünöldüğünde hayalperestlerin hayallerin gerçekleşmesine hizmet eden yanlarını daha iyi görebiliriz. Aynı Şekilde hayalperver kelimesinin de son eki itibari ile besleme fikri taşıdığının altını çizelim. Dolayısıyla, hayaller bugünün reddi değil, bugünün sorunlarının idrakına dayanan bir gelecek tahayyölü taşır, o ihtimale hizmet eder, onu besler.

Yarının inşasına dair olumlu katkılarının haricinde, hayal kurmak, Şık’ın bahsettiği nihilizm tuzağına düşmemek için tutabileceğimiz bir eldir. Başka bir dünyanın var olabileceğini hatırlamamıza, bunun için emek vermeye cesaret etmemize teşvik eder; aklın değil, iradenin umuduna temel olur. Hayal kurarak, aklımızı ve irademizi bugünün korkularımızın esaretindeki hayatta kalma endişesi ve çabasının ötesine taşıyarak, yarına dair daha güçlü ve hazırlıklı olmamız yönünde seferber ederiz.

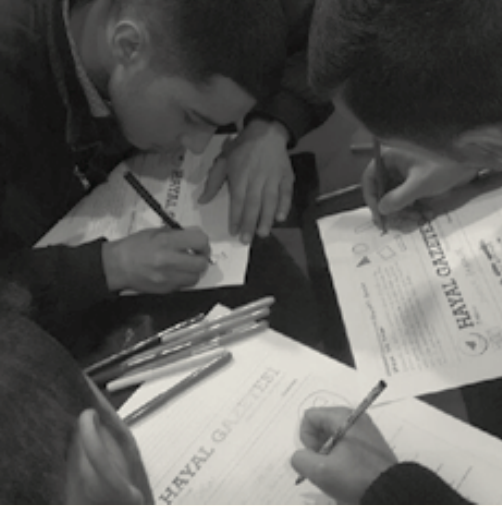
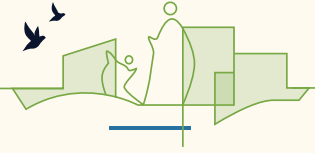
BİR HAYAL SAHNESİ OLARAK KENTLER

Okumakta olduğunuz “**Bir Şehir Hayali**” raporu bu umuda vesile olma gayesiyle düşünülmüş ve gerçekleştirilmiş bir sürecin muhasebesini yapmayı amaçlıyor. Daha önce gerçekleştirilen “**1 Türkiye Hayali**” deneyiminden ilhamını alan çalışma bu sefer yerel, kentsel beklentileri saptama amacı taşıdı.

Daha önceki çalışmada gerçekleştirilen **Hayalgücü Buluşmaları**, gelecekte, bugünün sorunları ve engellerinin içine sızamadığı özel bir koza içinde, ortalama 10 katılımcının bir araya geldiği kapalı bir ortamda gerçekleştirilmişti. Her bir katılımcı, Hayal Gazetesi ismi verilen, Türkiye'nin en çok güvenilen ve okunan ulusal gazetesinin 2030 yılında yayınlanacağı varsayılan birinci sayfasını, hiçbir sansüre takılmadan ve de en önemlisi hayallerine gem vurmaktan kendi başına, bir editör tavrıyla oluşturmuştu. O süreçte 12 ilde gerçekleştirilen 49 Hayalgücü Buluşmasında, 515 hayal gazetecisi; Türkiye, yerel, bireysel ve fantastik olmak üzere 4 başlık altında 2.000 hayal kurmuştu.

Hayal mahsullerini hasat etmeye yönelik bu ikinci süreçte bu sefer odağa katılımcıların yaşadığı kentleri, mahalleleri almayı hedefledik. Çalışmayı, demokrasi tartışmalarında merkezi konumu artık yadsınamayacak olan yerel ölçekte temellendirmenin altında yatan birkaç ana sebep vardı.

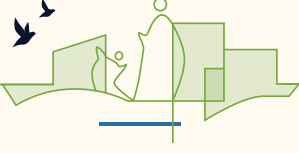

Öncelikle insanlar yaşadıkları çevrenin sorunlarına, ihtiyaç ve tercihlerine daha aşinadırlar. Karmaşık ve çok boyutlu makro politik ve ekonomik sorun ve politikalara kıyasla yaşanan çevre doğrudan, bilfiil deneyimlenen ve gözlenen bir gerçeklik sunar. Mahallenin parkı, sokağın hayvanları, kentin ulaşım politikaları, içinde yaşanan ekosistemin sorunlarından haberdar olmak için çok fazla bir çaba ve birikim gerekmez.

Dahası kentsel politikaların sonuçları ve potansiyelleri çok daha kolay ayırt edilebilir. Gelmeyen bir belediye otobüsü, zamanında toplanmayan çöpler, soluduğumuz havanın ya da içtiğimiz suyun kirliliği, gidecek parkın olmayışının ya da lüzumsuzca yapılan yatırımların muhatabı ve sorumluları bellidir. Mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak için var olan yerel yönetimler böylesi kentsel aksaklıkların çözümünde başvurulacak asli aktördür.

Hayata geçirilen politikaların sonuçlarının da hemen gözlenebileceği bir ölçektir kentler. Uzun erimli mali ya da sosyal politikaların aksine mahallede açılan bir parkta yapılan bir yürüyüşün vaat ettiği huzur hemen deneyimlenebilir. Kentte kurulan bir kooperatifin sunduğu sağlıklı adil gıdalara erişim ayrıcalığı, mali politikaların amaçladığı sosyal adaletten çok daha somut ve çabuk hissedilir.

Kent ölçeğinin vaat ettiği bu avantajlar çerçevesinde hayal atölyelerimizi bu sefer kentlerde kurmayı hedefledik. Gelgelelim pandemi şartlarının fiziki buluşmaları imkansız hale getirmesi sonucunda atölyeleri dijital olarak kurmaktan başka çaremiz olmadı.

YÖNTEM

Bu koşullar altında üç farklı yöntemle kente dair hayaller kurulmaya, bunlar ifade edilmeye çalışıldı.

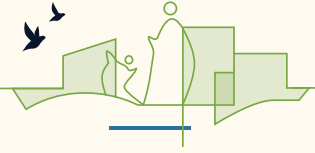
İlk olarak, bölgesel ölçekler ekseninde bir araya gelen uzmanlar bu kentsel coğrafyalara dair görüş ve gözlemlerini paylaştı. 12 Kasım 2020’de gerçekleştirilen ilk zoom panelinde Prof. Dr. Savaş Zafer Şahin, Prof. Dr. Fuat Keyman ve Dr. Ali Ercan Özgür Ankara, İstanbul, İzmir; 17 Kasım 2020 tarihinde gerçekleşen ikinci buluşmada da Dr. İtir Akdoğan Murat Germen ve Ulaş Bayraktar kentlerin mevcut ve müstakbel imkan ve sorunlarına dair düşüncelerini tartışmaya açtılar.

Daha soyut ilke ve sorunları merkeze alan bu ilk iki buluşmanın ardından; Diyarbakır, Kars, Van kentlerine odaklanan ve Prof. Dr. Fuat Keyman ile Ayşe Köse Badur’un katılımıyla 26 Kasım 2020’de düzenlenen üçüncü bölgesel panelin yerel katılımcıları söz konusu kentlerde gözlenen çevre, ulaşım ve altyapı sorunlarını gündeme getirip, atanmış kayyumların yerel demokratik işleyişi ne denli sekteye uğrattığının altını çizdiler.

Karadeniz Bölgesi kentlerine odaklı ve 2 Aralık 2020’de düzenlenen dördüncü ve son bölgesel panelin konuşmacıları Eren Çağdaş Bilgiç, Günce Beyazer ve İnan İzci idi. Sunuşların ardından söz alan katılımcılar söz konusu kentlerde yerel yönetime yurttaş katılımının zorluklarına, sivil toplumun yürüttüğü izleme faaliyetlerinin sorunlarına ve toplumsal cinsiyet eşitliği sağlama konusundaki engellere dikkat çektiler. Tüm bu kentlerin bir diğer ortak sorunun da kentlerle denizin bağıni koparan sahil yolu olduğu vurgulandı.

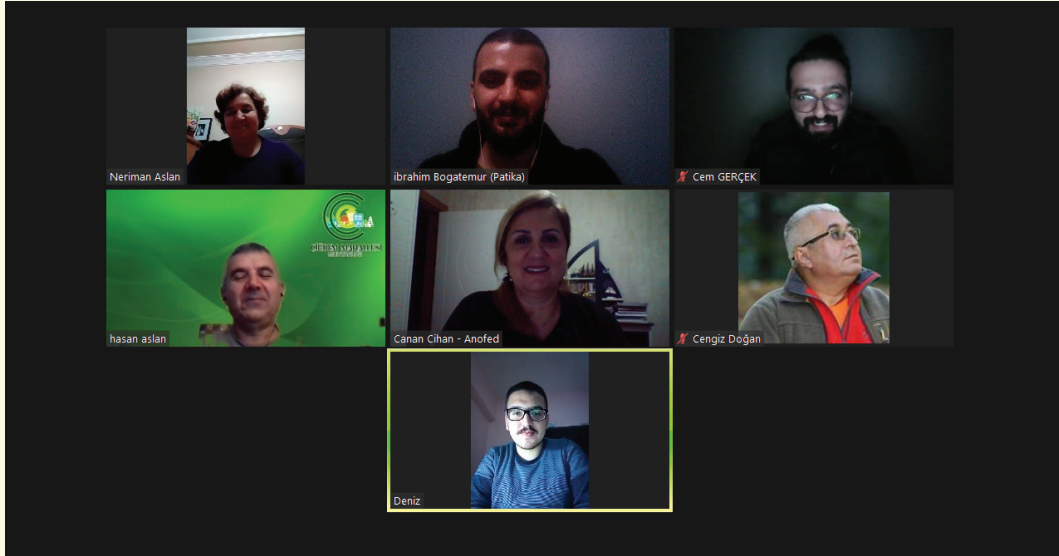
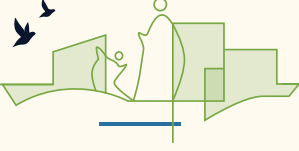
Bölgesel panellerin ardından tek bir kenti, Mersin’i merkeze alan ve daha özgün hayallerin konuşulduğu iki buluşma daha gerçekleştirildi. Mersin genelinin masaya yatırıldığı ilk buluşmada kentin tarihi, doğal, kültürel ve siyasi zenginliklerinin ne kadar farklı biçimlerde değerlendirilebileceği, bunun için eşgüdömlü ve katılımcı planlama süreçlerine ihtiyaç olduğunun altı çizildi.

Kentin ihtiyaç duyduğu ama gündeme alınmayan ya da gerçekleşmesi geciktirilen yatırımların yarattığı zafiyet ile kentin doğal ve beşerî yaşamına yönelik ciddi riskler içeren projelerin varlığından duyulan rahatsızlıklar ve endişeler paylaşıldı.

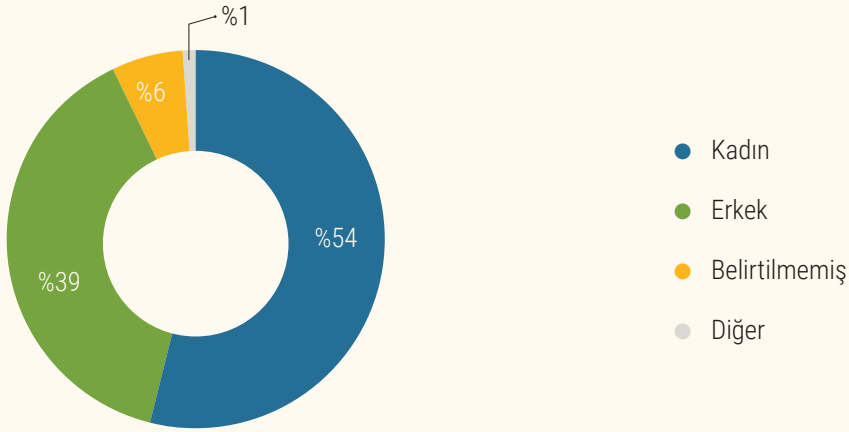
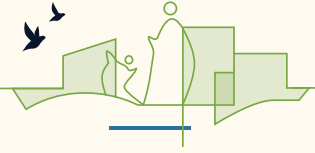
Mersin özelinde yapılan ikinci buluşma çok daha alt bir ölçeği odağına aldı. Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin Çamlıbel Semt'i'ne dair çıktığı tasarım yarışmasına katılanlara ve dolayısıyla kent yönetimine girdi sağlayacak bir hayal atölyesi düzenlendi. Kentin eski merkezi olması hasebiyle tarihe harmanlanan birçok hayalin kurulduğu atölye sırasında eski Dağ Tenis Kulübü'nün canlılığını taşıyacak bir marina, Aşıklar Parkı'nın huzurunu tekrar sunacak mekan düzenlemeleri, çok farklı kültür ve dinlerden semt sakinlerinin birbirleriyle ve diğer hemşehrileri ile buluşabileceği kamusal ve gölgelik alanların hayali ile Çamlıbel'in Mersin için eskiden sahip olduğu

merkezi konuma dönmesine yönelik birçok fikir paylaşıldı. Şu andaki mevcut trafik, otopark sorunlarının, yaya ve bisikletlileri görmezden gelen yaklaşımdan vazgeçilmesi ve semtin ana bulvarların arasında sıkışmış transit bir mekan olmaktan çıkarılmasının gerekliliği vurgulandı.

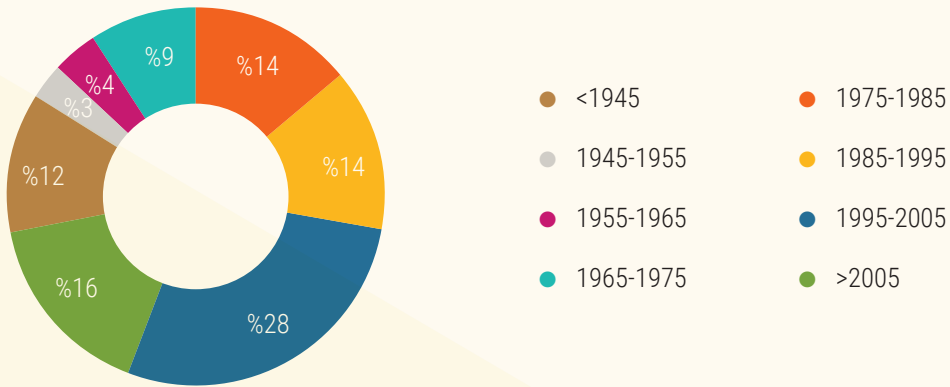
Kent ölçeğinde gerçekleştirilen hayal atölyelerinde başvurduğumuz son yöntem <https://bir-sehirhayali.birarada.org/> adresi üzerinden kent hayallerini toplamak oldu. Katılımcılar portal üzerinden 2030 yılı için hayalini kurdukları kentlerin özelliklerini bir haber formatında sayfaya yüklediler.

Toplam 331 katılımcı hayalini kurdukları kentlerin haberlerini kurgulayıp paylaştılar. Hayal mahsulü haberler yapan bu 331 kişinin 180'i kadın, 129'u erkekti; 20 katılımcı cinsiyetini belirtmekten imtina etti, iki kişi de cinsiyetini diğer olarak ifade etti.

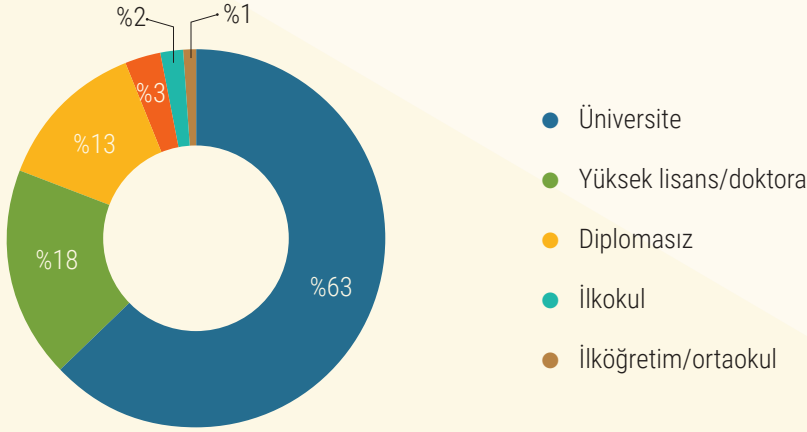
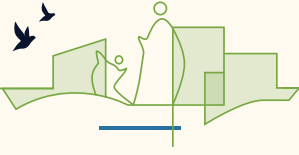
Şekil 1. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

2030 için kent hayallerini portal üzerinden paylaşan katılımcıların yaş dağılımlarına baktığımızda da gençlerin çok daha fazla ilgi gösterdiklerini anlıyoruz. Öyle ki katılımcılarının %44'ünün 26 yaşından genç olduğu anlaşılıyor. Gençlik tanımının kapsamını 36 yaşından gençleri içerecek şekilde genişlettiğimizde bu oran katılımcıların yarısından fazlasına, %58'e tekabül ediyor.

Şekil 2. Katılımcıların Yaş Dağılımı

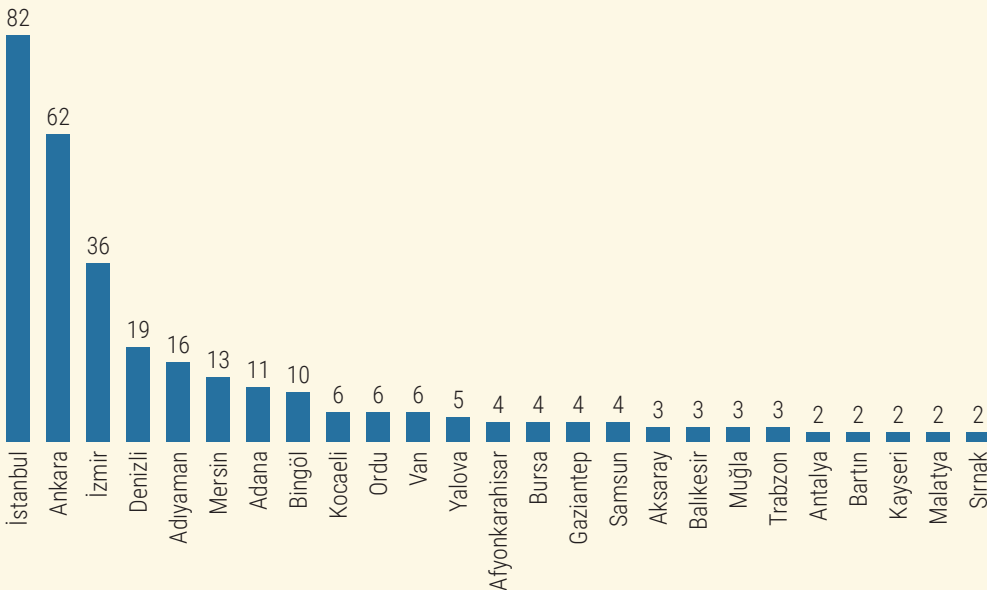
Katılımcı profillerine dair elimizdeki üçüncü veri kent hayallerini paylaşanların eğitim durumları. Yukarıda da vurguladığımız gibi görece genç bir topluluktan bahsediyor olsak da katılımcıların büyük kısmı üniversite mezunu; %63 gibi yüksek bir oranda olan yüksekokul mezunlarına %18'lik yüksek lisans veya doktora derecesi sahiplerini de katınca portal üzerinden hayallerini paylaşanların oranı beşte dördü geçiyor. Dolayısıyla haberleştirilen hayallerin belli bir eğitim düzeyinin üzerindeki bir topluluk tarafından kurgulandığını akılda tutmamızda yarar var.

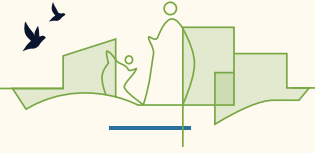
Şekil 3. Katılımcıların Eğitim Düzeyleri

Böylesine genç ve yüksek eğitilmiş bir profilde olunca katılımcıların birçoğunun da bir gelire sahip çalışan kesimlerden olması beklenebilir. Fakat topluluk içinde çalışan ve çalışmayanların oranlarının birbirine oldukça yakın olduğunu söylemeliyiz. Nitekim hayalperverlerimizin yüzde 54'ü çalıştıklarını beyan etmişler. Böylesine yüksek bir eğitim düzeyindeki gençler arasında çalışmama oranının bu derece yüksek olması elbette içinden geçtiğimiz dönem hakkında da bazı ipuçları barındırmaktadır. Daha detaylı incelediğimizde üniversite veya yüksek lisans/doktora derecesine sahip olanların %40'ının çalışmadığını görüyoruz.

Uzun sözün özü, projeye katılanların hayal kurmak için çok sebebi var. Katılımcılar gençler, eğitilmişler ve çalışmadıklarını ifade ediyorlar. Başka bir hayatı hayal etmek için birçok sebepleri olması kuvvetle muhtemel.

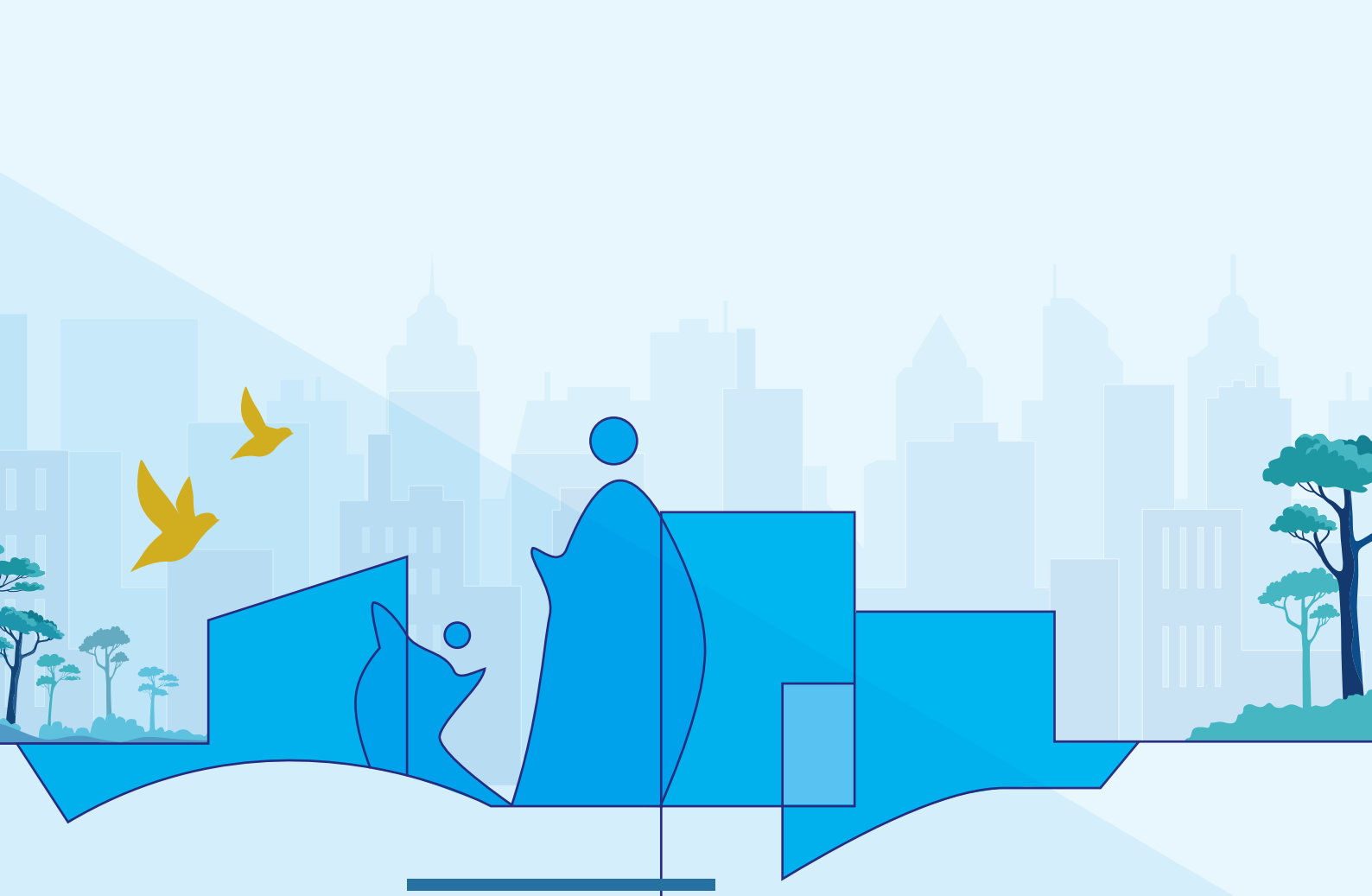
Şekil 4. Katılımcıların Coğrafi Dağılımı

Son olarak, dijital platform üzerinden hayallerini paylaşan katılımcıların şehirlere göre dağılımına göz atalım. Türkiye'nin en büyük üç metropolü, hayal atölyelerimize katılım açısından da ilk üç sırayı almış görünüyor. 82 haberle en çok hayalin geldiği İstanbul'u 62 hayal mahsulü haber ile başkenti onu da 36 katılımcı ile İzmir izliyor.

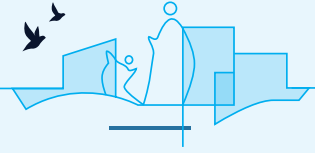
İlk üçten sonra sıralama ilginç bir şekilde değişiyor. Denizli, Adıyaman, Mersin, Adana, Bingöl gibi illerin onlu sayıda hayalleri ile illerin büyüklüklerine olan sıralamadan ayrılan bir tablo ortaya koyuyor. Bu kentlerden daha fazla katılımcı olması Denge Denetleme Ağı'nın yereldeki bileşenlerinin katkısıyla ya da bu kentlerde hayal kurmaya kolaylıkla evrilebilecek beklentilerin varlığı ile açıklanabilir sanıyoruz. Bu sekiz ilden gelen katkılar hayalleri platformda paylaşılmış tüm hayallerin dörtte üçünü teşkil ediyor. Tabloda yer almayan Ağrı, Amasya, Ardahan, Artvin, Aydın, Batman, Edirne, Erzurum, Eskişehir, Kars, Kırıkkale, Konya, Kütahya, Manisa, Nevşehir, Osmaniye, Rize, Sakarya, Tunceli, Yozgat, Zonguldak illerinden birer hayal paylaşılırken Bayburt, Bilecik, Bitlis, Bolu, Burdur, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Diyarbakır, Düzce, Elâzığ, Erzincan, Giresun, Gümüşhane, Hakkâri, Hatay, Iğdır, Isparta, Kahramanmaraş, Karabük, Karaman, Kastamonu, Kırklareli, Kırşehir, Kilis, Mardin, Muş, Niğde, Siirt, Sinop, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ, Tokat, Uşak kentlerinden hiçbir katılım sağlanamamış görünüyor.

Gelin şimdi Bir Şehir Hayali portalı üzerinden paylaşılan bu hayallerden nasıl bir 2030 yılı kenti belirlediğini tartışmaya geçelim.

HAYALLERİ SÜSLEYEN ŞEHİRLER

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi aslında hayal kurduran şimdiki zamanın şartları ve özgün sorunlar yani hayallerimiz kaynağı şimdi ve buradadır. Dolayısıyla herkes şu anda içinde bulunduğu yerel ve kişisel pencereden bir hayal kurar. Bu ikisi çalışabileceği gibi ayrışa dahildir. Kimi tümü hemcinslerin daha huzurlu olabileceği kentler hayal ederken, kimi mahallesindeki bir parkın özlemi içimdedir. Kimi hayalde bir ilke, bir duygu ağır basar, kimisinde de somut yapıları çevre unsurları. Bunları arka arkaya sıralayıp bir yerel seçim kampanya broşürüne andıran liste sunmaktansa meramı ortak ya da yakın hayal mahsulleri bir arada ele alıp, şimdinin şehirlerinin sıkıntıları ve eksikliklerinden özlemi duyulan kentin robot resmine ulaşmaya çalışacağız.

İLKELİ HAYALLER

David Harvey, kent hakkını **“kenti değiştirerek kendimizi değiştirme hakkı”** olarak tanımlar çünkü *“ne tür bir kent istediğimiz sorusu ne tür toplumsal bağlar, doğa ile ilişki, yaşam biçimleri, teknolojiler ve güzel duyu değerleri arzulaığımız sorusundan ayırlamaz.”*¹ Dolayısıyla hayali bir kenti ele alırken önce hangi ilkelere öncelik verdiğimi, hangi değerlerle ışığında yaşatmayı arzulaığımız sorusuna bir yanıt vermemizde fayda var.

Hayal atölyelerinin katılımcıları tarafından kaleme alınan haberleri topluca ele aldığımızda üç ilkenin öne çıktığını görüyoruz; barış, özgürlük ve güvenlik. Türkiye'nin 2010'ların ikinci yarısından sonraki dönemini bilenler için bu hiç şaşırtıcı olmasa gerek.

Kürt sorununun çözümüne dair en somut tartışma ortamının oluştuğu çatışmasız dönemin aniden sona ermesinin ardından olağanüstü şiddetli ve acılı günlerden geçildi, geçiliyor.

İktidarın kendi politik bileşeni bir dini cemaatle yaşanan gerilim ve ayrılığın askeri darbe girişimine kadar uzanması ve izleyen dönemde geçilen olağanüstü hal rejimi ile demokratik hak ve özgürlükler alanında yaşanan baskılar ve darlıklar da kronik bir gerilimin tesisine sebep oldu.

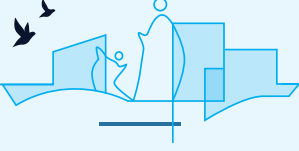
Tüm bu çatışmalı ortamda hükümet sisteminin değiştirilerek yürütme ve yasamanın cumhurbaşkanlığının bireysel hükmüne bırakılması da toplumsal ve siyasal bir başka gerilim kaynağı olarak belirdi. Yeni sistemin işleyişine yönelik her türlü eleştiri ve itiraz cumhurbaşkanının şahsınaymış gibi algılandı ve tüm muhalif oluşum ve tavırlara sert bir şekilde tepki verildi, müdahale edildi.

Böylesi gergin ve çatışmalı bir dönemde adli sisteminin de bağımsızlığında gerilemeler yaşandı, politik ve kişisel keyfilikler, ayrımcılıklar, eşitsizliklere sebep olduğuna dair algı yayıldı. Masumiyet karinesini yok eden yaftalamalar ve cezasızlık hissiyatı yaratan kararlar sonucu insanlar adalet sisteminin sunduğu ya da vaat ettiği güvenlik hissinden mahrum olduklarını hisseder hale geldiler.

Barış sürecinin yok olduğu, ortamının kalmadığı; özgürlüklerin alabildiğine baskılandığı ve güvenlik hissinin bu kadar zayıfladığı bir dönemde bu ilkelerin tekrar hayata geçtiği kentlerin hayalini kurmak haliyle pek de şaşırtıcı olmasa gerek.

Böylesi bir değişimin ancak temel paradigmalara devrimci bir dönüşümle mümkün olabileceğini düşünenler bir Papatya Devrimi'nin hayalini kuruyor: *“Aşk ve sevginin inşa ettiği politikalar neticesinde kolektif anlayış ekseninde dayanışmayı ve paylaşmayı öngören barışı ve özgürlüğü kutsayan, sınırsız, cinsiyetsiz, kimliksiz ve sınıfsız bir düzen kuruldu. Türlerin ve canlıların eşitliğini hak temelinde savunan, adalet ve ortak yaşam vurgusunu evrensel ilkelerle öne çıkaran bir toplum ve yaşam alanı sunuyor (Papatya/Beybun).”*

¹ <http://politeknik.org.tr/kent-hakk-david-harvey/>

BİR
ŞEHİR
HAYALI

1 Ocak 2030

Maraym Mehrbod

Bir yabancınn rüya şehri

BİR YABANCININ RÜYA ŞEHİRİ

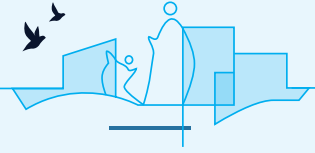
Bir şehirde farklı ve çeşitli insanlar yaşıyorlar. Bu yüzden hayalimdeki şehri düşünürken tüm insanlara dost bir şehir tasarlamak zor bir iş. Yani her insan kendi yaşam modeli ve tecrübelerine göre düşünür. İyi bir şehir tasarlırsak kendimizi tüm insanların yerine koyabilmeliyiz. Bir çocuk , engelli bir kişi ... Ve şehre onların bakış açısından bakmalıyız. Bir çocuğa göre renkli ve mutlu bir şehir hayali bir şehir olabilir. Birkaç sokağı ve

bol oyun alanı olan bir şehir. Her yerde oyun malzemeleri var ve şehirde oynayarak her şeyi öğrenir. Engelli bir insan kesinlikle sokaklar ve kentsel alanlar ve bu alanların kendisi için yarattığı sınırlamalar hakkında çok önemlidir. Türkçe bilmeyen bir yabancı olarak kendi deneyimimi anlatmak istiyorum. İstanbul'da hayatımıza başladığımız zaman her şey bizim için yeniydi. O günlerde Türkçe bilmemek için tüm yollar ve yerler bizim için bulmaca gibiydi. Çünkü tüm şehir işaretleri Türkçe yazılmıştır. O zaman hayali şehirimde kendime yabancılara daha çok saygı duyuyorum ve zorunlu olarak tüm işaretleri İngilizce yazıyorum. Bu şekilde bir yabancıya şehir tanıma fırsatı veriyorum. Bence hayali bir kente ulaşmak için detaylara dikkat etmek ve insan ölçeğinde düşünmek çok önemli diye düşünürüm. Benimle tartıştıktan sonra hayali şehirim insanlar, hayvanlar, bitkiler düşünülerek tasarlanmış bir şehirdir. Tüm canlıların rahatlıkla bir arada yaşayabileceği bir şehirdir. İnsanların huzur içinde yaşadığı ve düşüncelerine saygı duyduğu küçük bir şehirdir.

Soyut ve evrensel ilkelerle kentlerin ilişkisini Cengiz Doğan da insan haklarına-referans vererek kurar: *“Evrensel İnsan Haklarına, değerlerine sahip, insanların imrenerek baktığı, yaşamak istediği bir şehir”* (Benim Şehirim).

2029 yılı boyunca kadına, çocuğa ve hayvana herhangi şiddete mahal vermeyerek *“barış ve huzur dolu günleri”* mümkün kılan Çankaya Belediyesi de Türkiye'nin en yaşanabilir kent ödülüne layık görülür (Eşitlik). Huzur kenti seçilen İzmir'in bu başarısı Ayşe Erdem'e göre *“insanların güler yüzü, yumuşak kalpleri, insancıl ve barışçıl yaşamları”* sayesinde. Böylece *“her kültürden her dinden her ırktan insan İzmir'de aynı haklara sahip bir şekilde huzur içinde yaşayabilir”* (Huzur); tıpkı Maraym Mehrbod'un hayal ettiği ve *“insanların huzur içinde yaşadığı ve düşüncelerine saygı duyduğu küçük bir şehirde”* olduğu gibi (Bir Yabancınn Rüya Şehri).

Merve Yudakoş da *“geçmişten günümüze birçok kültürün, azınlık gruplarının ve toplumun her kesiminden insanın bir arada, barış, kardeşlik ve ayırım gözetmeksizin yaşadığı”* bir başka kentin, kadına yönelik şiddetle olan mücadelesinin başarısı sayesinde cinsiyet eşitliğini sağlamış olduğu haberini verir (Gelecek Postası).

HAYALLERİ SÜSLEYEN ŞEHİRLER

12 Mart 2030

Ayşe Duman

Bi'Hayal Yeter

NEDEN BİNGÖL?

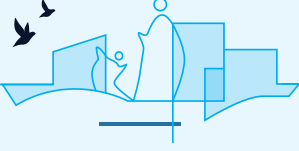
Bingöl Valisi Zelal Solmaz, Bingöl'de oluşturulan iletişim ağına yeni bir bakış kazandırıyoruz, dedi. Yaklaşık olarak 10 yıldır oluşturulan projenin sonuna geliniyor. İnternet yoluyla iletişimin ışık hızına ulaştığı dünyada Bingöl Belediyesi bu anlamda ilklere imza atıyor. Elektrik santrallerinin artırılması ile vatandaş olarak elektrik ve suyun artık bir maliyeti olmayacağını umut ediyoruz, diye de ekledi. Türkiye'nin bütün elektriğinin kurulum aşamasında birçoğumuz farklı sıkıntılarla karşılaştık. Vatandaşın sorunlarına çözüm getirmek için çıktığımız bu yolda vatandaşın kendini özgürce ifade edebileceği online siteler ve uygulamalar gerçekleştirdik. Oluşturulan site ve uygulamalarda, kadın hakları, çocuk hakları, dezavantajlı bireylerin hakları ve hayvan hakları gibi sekmeler bulunuyor. Bu sekmeler sayesinde sizleri ilgili bakanlıklara, kurum ve kuruluşlara yönlendiriyor. Önceden online olarak sadece e-devlet ve dilekçe yoluyla yapılan bu dilek,

öneri ve şikayetler şimdi tek bir tıklanma ile daha çok kişiye ulaşabilecek, dedi. Aktif vatandaşların birbirleri ile iletişimde olması ve bu bağlamda farklı yaş gruplarının dertlerinin dinlenilmesi için bu proje vatandaşların da dikkatini çekiyor. Bizde Bi'Hayal Yeter olarak Sayın Valimizi bu açıklamalarından dolayı tebrik ediyoruz. Bi'Hayal Yeter olarak bu projenin yakın takipçisiyiz. Peki sizin için Bi'Hayal Yeter mi?

2030 yılının kentlerine dair hayaller özgürlük ilkesine de sık sık vurgu yapıyor. Nitekim Ayşe Özatalay İstanbul'u "*daha yeşil, daha güvenli, daha temiz, daha özgür*" bir şehir olarak düşler (Oğluna Bir Şehir Hediye Etti). Elife Müftüoğlu da Adana'yı "*insanların mutlu, özgür ve ayrı kültürlerin bulunduğu bir şehir*" olarak tarif eder (Adananın Sesiyim). Ayşe Duman'ın Bingöl'ü de "*vatandaşın kendini özgürce ifade edebileceği online siteler ve uygulamalar*" sunar (Bi'Hayal Yeter). Asuman Kaymak da "*kadınların, çocukların ve hayvanların özgür bir şekilde yaşayabileceği, çeşitli haklara sahip olabileceği bir şehre*" kavuşmuş olmayı hayal eder. Bu şehirde "*insanlar artık mutlu, özgür ve doğa ile uyumlu*" olarak yaşar (Uyum). Merve Yurdakoş'un hayal ettiği Çocuk Eğitim, Eğlence ve Sağlık Merkezileri (ÇESAM) sayesinde "*eşitlikçi, aydın, laik, hak ve özgürlüklere saygılı, kültürüne sahip çıkan gençler*" yetişir (Nabız).

Aişe Yeğin de kentlerin çocuklara özel bir önem vermesi gerektiğinin altını çiziyor çünkü ona göre de "*yaşanabilir, adaletli, vicdanlı, paylaşımcı ve bireyselci anlayıştan toplumsal bir anlayışa geçebilmenin ilk ve temel altyapısını çocuklar oluşturur*" (Yaşayan Hayaller).

HAYALLERİ SÜSLEYEN ŞEHİRLER

Mine Özaltun 2020'den 2030'a kadar geçen sürede Mersin'in *"hepimizi kapsayacak ve içerisinde kendimizi gerçekleştirebileceğimiz güvenli bir liman olma konusunda oldukça yol"* aldığını müjdesini verir (Yerelin Sesi). Aynı dönemde Denizli de mahalle konseylerinin kararları sayesinde *"güvenli, sakin, temiz, işsizliğin olmadığı, katılımcı bütçe ile herkese eşit yakınlık gösterilen harika bir kente"* dönüşür (Benim Şehrim). *"Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin tamamen ortadan kaldıran Ankara'da, herkes 'istediği saatte sokaklarda tek başına güvenle' dolaşabilmektedir (Yeşil ve Mutlu Bir Ankara)*. İbrahim Özarlan'ın hayal ettiği kent de 2030 yılına gelindiğinde *"hırsızlık, gasp, kadına şiddet, çocuk istismarı, boşanmalar gibi birçok olumsuz olaylar"* tamamen ortadan kalmıştır (HemŞehrim).

Geleceğin kentlerinin var olan suçlara karşı da gelişen teknoloji imkanları kullanılarak çok daha güvenli hale geleceğinin hayali hayal mahsulü haberlerimize konu oluyor. Örneğin geliştirilecek bir aplikasyon ile mahalle bazında kullanıcıların bağlandıkları ve gruplar oluşturularak hem sosyal hayat amaçlı kullanılabilen hem de farklı eklentileriyle şiddet, gasp, hırsızlık gibi durumlarda da yetkili kurumlardan acil destek alabileceği bir imkan doğuyor (Gün ve Gece).

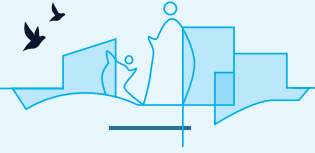
Ezcümle, Bahar Gök'ün ifade ettiği gibi *"hakkaniyetli yaşanır şehir kültürü ile sosyo-ekonomik ve kültürel dengenin"* sağlandığı kentler herkesin paylaştığı bir hayal olarak hayallerimizde vücut buluyor (Şehrin Rengi).

DUYGUSAL HAYALLER

Hayal kurarken referans verdiğimiz ilkelerin hayata geçirilmesine yönelik beklenti nihayetinde belli duygulara yönelik bir arayış içerir. İlkelerin teorik, kağıt üstündeki tanımlarının ete kemiğe bürünmesi ancak insanların yaşamlarında belli bir hissiyata sahip olması ile gerçek olabilir. Paylaşılan hayal mahsulü haberlerde özlemi duyulan böylesi birçok duygu dile getiriliyor.

Geleceğe dair kent hayallerinin en çok öne çıkan duygusu mutluluk. Kişisel mutluluk, çocukların, engellilerin, yaşlıların, hayvan dostlarının mutluluğu sık sık zikredilmiş. Mutlu bir yaşam, mutlu bir kent özlemi dile getirilmiş. Öyle ki Hasan Basri Başkaya & Dilan Bozyel, bu özlemi Mesut İnsanlar Postası başlıklı haberlerinde *"Belleklere yerleşmiş eski mutsuz Türkiye fotoğrafları yerini mutluluk dolu anlara bıraktı."* Türkiye, Ziya Osman Saba'nın 1962'de yayımlanan *"Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi"* öyküsünün ismindeki anlamına nihayet 2030'da kavuşmuş oldu" şeklinde ifade eder.

Zeynep Ürer böylesi bir mutluluğu iletişime bağlar: *"...iletişimler, paylaşılan anlar, anılar hayatlarımızı çok daha anlamlı kılar. Herkesin birbiriyle iletişim içinde olduğu, herkesin çevresindeki olayların farkında olduğu ve onlara karşı içten gelen bir sorumluluk duygusuyla hareket ettiği bir düzende ise mutluluk kaçınılmaz olur."* Sosyal girişimcilik hayali kuran bir başka katılımcı da böylesi süreçlerin en önemli özelliğinin kar değil mutluluk olacağını özellikle vurgular.

HAYALLERİ SÜSLEYEN ŞEHİRLER

Ekonomiye dair hayaller mutluluğun ötesinde huzura dair de göndermeler taşıyor. Bu durumu Ümran Akça Ateş şöyle ifade ediyor: **“Ekonomik gelişim ile birlikte kentin önemi artıyor Çalışan, üreten ve paylaşan insanların huzuru bütün kente yayılmış durumda.”**

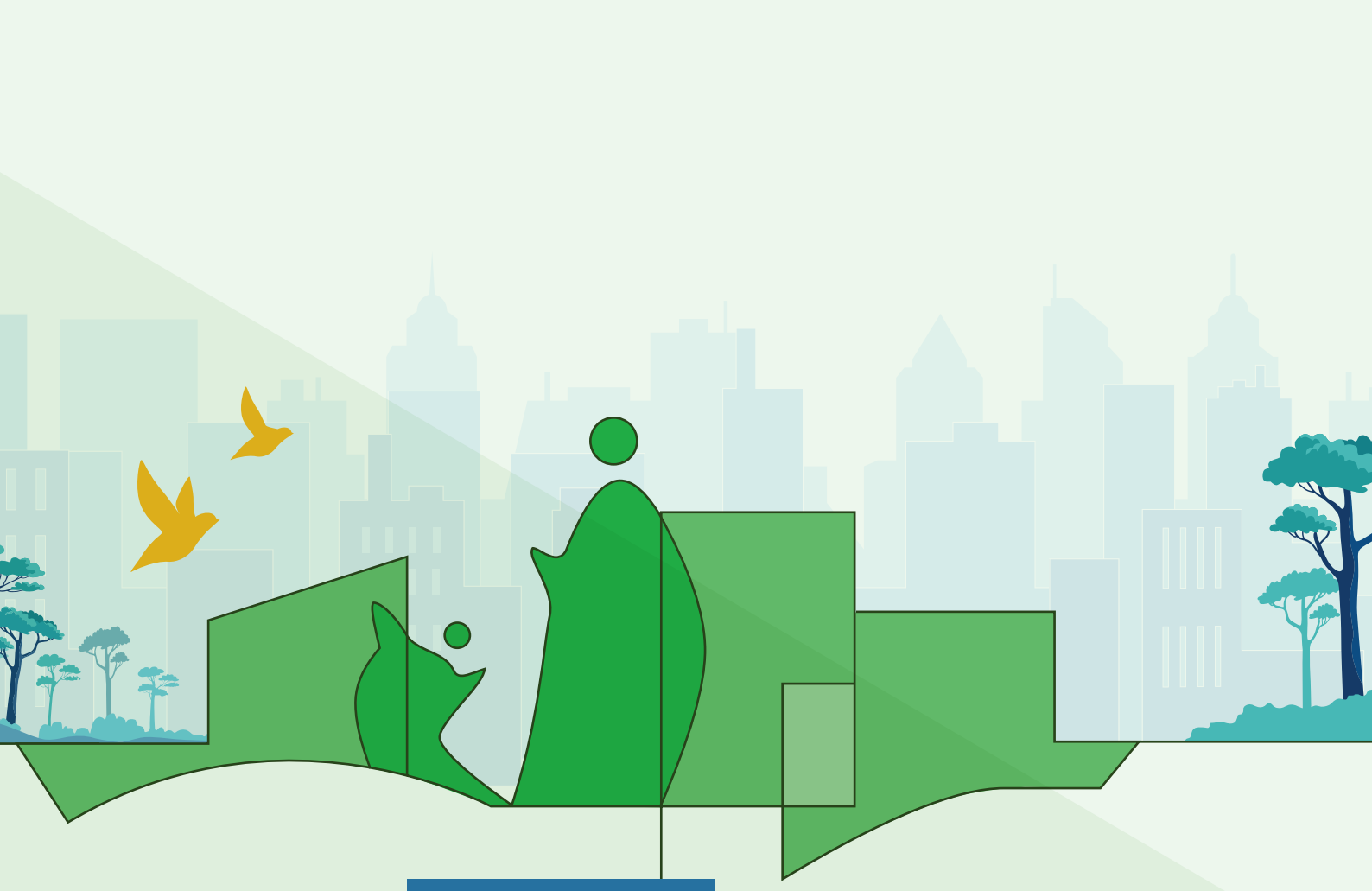
Elbette müstakbel huzurun kaynağı sadece ekonomi değil. Doğayla uyumun artışının da huzurlara vesile olacağına inanılıyor. Öyle ki İlayda Şahin ekolojik dengesizlikle mücadele için hayalinde Ekolojik Huzur Örgütü’nü kuruyor. Şahin, 30 yıllık bir mücadelenin ardından 2030 yılında iklimin normalleşmesi ile insanların mutluluk ve huzura kavuştuğunu düşünüyor.

Ayşe Erdem de 2030 yılında en huzurlu şehir seçilen İzmir’in bu başarısının ardında **“insanların güler yüzü, yumuşak kalpleri, insanıl ve barışçıl yaşamlarının etkisi ... [ve] çevre dostu bir kent olması yeşil alanlarının büyüleyici güzelliği ve denizlerinin, göllerinin ferah kokusu”** olacağını hayal ediyor.

Hayallerde bir diğer öne çıkan duygunun da **“umut”** olduğunu görüyoruz. Umutlu olmak işlerin daha iyi olacağına dair bir beklenti anlamına geldiği için sorunların tamamen ortadan kalktığı değil, azaldığı ve daha da azalacağına düşünülüyor bir ruh haline işaret eder. Umuttan bahseden beş hayalden üçünün toplumsal cinsiyet eşitliğine dem vurmuş olması bu açıdan önemli. 2030’a gelindiğinde dahi eşitliğin tam olarak sağlanmadığını ama sağlanacağına dair inancın güçlü bir şekilde var olabileceğine dair bir hissiyatı hayallerde görüyoruz.

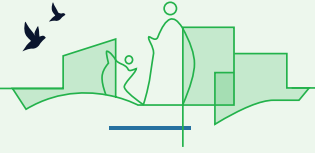
Böylesi bir huzur ortamını sevginin varlığı ile ilişkilendiren hayallere de rastlıyoruz. Çünkü eşitlik için önce farklılıkların anlaşılması ve kabul edilmesi gerekir. Örneğin Barış Yılmaz hayalini kurduğu etik vatandaşlık eğitimleri sayesinde öğrencilerin **“kendilerine ve çevreye saygıyı, farklılıklarla barışık olmayı, hayata değer vermeyi ve en önemlisi de sevgiyi”** öğrendiklerini düşler (Gün Gelecek).

Peki bu hayalimizdeki; mutluluk, huzur ve umut vaat eden barış, güvenlik ve özgürlük ideallerinin hayata geçirildiği kentlere ulaşmanın somut adımlarını nasıl atacağız? Hayal mahsulü haberlerimizde bu istikamette almamız gereken yolun önemli duraklarını ve faaliyetlerine dair de birçok ipucu bulabiliriz.

EKOLOJİK HAYALLER

Raporun en başında da ifade ettiğimiz gibi bir şehir hayalini kurduğumuz şimdiki zaman küresel iklim krizinin sonuçlarının artık inkar edilemez bir şekilde hissedildiği bir döneme de tekabül ediyor. Böylesi bir ortam içinde kentlerin yeşil alanlar, doğal kaynaklar ve hayvanlar gibi tüm insan olmayan canlılarla daha uyumlu bir denge oluşturulmasına yönelik birçok hayal paylaşıldı.

KENTİN YEŞİLİ

Doğal yaşama yönelik kurulan hayallerde en çok karşımıza çıkan tema çevre sorunlarının çözümünde önemli mesafeler alınmış olması gibi görülüyor. Özellikle daha yeşil şehirlerde yaşama hayali çok sık ifade ediliyor. *“Sağlıklı bir yaşamın ancak çevre değerleriyle uyum halinde mümkün olduğu”* inancı bu hayallerin temelini oluşturuyor (Su Hayattır Hayat Güzel).

Böylesi hayaller içinde Pamukkale kişi başına düşen park imkanları, parklarının temizliği, dikilen ağaç sayıları gibi kriterler ışığında *“Türkiye’nin En Yeşil İlçesi”* (Yeşil Şehrin Sesi), İstanbul %85’i orman (Umutlu Gelecek) bir kent olarak dünyanın en çevre dostu şehri (Hür) seçilirken, Ankara *“yeşil ve mutlu bir başkente dönüşüyor”* (Yeşil ve Mutlu Bir Ankara). Kırşehir’in de *“çocukların hayal güçlerini geliştirebileceği ve paylaşmayı öğrenebilecekleri”* yeşil alanlara kavuştuğu hayal ediliyor (Yaşayan Hayaller).

2030 için hayal edilen yeşilin egemenliği doğayla uyumun sağlanacağına dair bir inanç da taşıyor çünkü birçok katılımcı için *“içinde yaşadığımız şehrin doğa, insanlar ve hayvanlar ile bir bütün halinde bulunması”* (Uyum) büyük bir hayaldi. *“Sağlıklı bir yaşamın ancak çevre değerleriyle uyum halinde mümkün”* (Hayal Şehir) olabileceği biliniyordu.

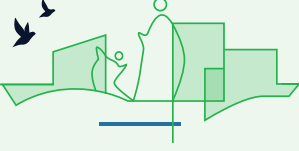
Bu uyumun gelecekteki tezahürü İstanbul’daki Avrupa’nın en büyük yürüyüş parkı olarak karşımıza çıkabiliyor (21.Yüzyıl Gazetesi). Hayallerdeki bu şehirler dolayısıyla yeşile bürünmüyor, daha ziyade *“mavi, yeşil ve sarının bir arada”* (Mavi - Yeşil - Sarı) uyum içinde var olduğu şehirlere dönüşüyor.

Bu kadar kapsamlı değişikliklerin yapılamadığı yerlerde de *“3-4 sokak ara ile binaların giriş katlarına ziraat mühendisleri tarafından ekilebilir küçük bostanlar”* (Gün ve Gece) yerleştiriliyor. Reyhan Turgut bu tasarımı bir adım daha ileri taşıyarak evlerin çatılarında çiftlik teraslarını, konteyner bahçelerini, topraksız tarım alanlarını hayal ediyor. *“Bunların atığından da enerji elde edilmesi ve elektrik evsel atık internet gibi tüm altyapı hizmetlerinin bir kanal üzerinden tek bir sistemde”* birleştirilebileceğini düşünüyor (Gündem). *“Ankara’nın Mutluköy mahallesinde başlayan kompost çalışmaları sonucunda verimliliği artan topraktan yetişen sebze ve meyvelerle 1000 kişilik mahalle”* beslenebiliyor (Pozitif Haberler).

Kıbele Mahallesi’nde de muhtarlık desteği ile teşvik edilen balkon bahçeciliği projesi sayesinde herkes kendi hane içi tüketimine katkıda bulunuyor. Öyle ki *“balkon bahçeciliğine başlayan her dört kişilik aile, tükettiği aylık sebzenin %40’ını kendi evinde üretiyor”* (Hebele).

Evlerin çatılarının, balkonlarının bile uygun olmadığı mahalleler için Fatma Çelik raylı bostanlar öneriyor: *“Pencere önlerine ray sistemi ile oturtulan saksılarda yetiştirilen sebze ve meyvelerin [tüm mahalle ile] komün olarak yetiştirilmesi”* mümkün hale geliyor (Minimal Yeşil).

İklim krizinin inkar edilemeyecek tezahürlerinin ortaya çıkması, haliyle, 2030’a dair hayalleri de etkileyen bir vaka çünkü bu krizin sonucu olarak vahim doğa felaketleri ve ölümcül salgın hastalıkları gezegeni pençesine almış durumda (Prestij). Sela Arzu Dinçer’im tüm hayalleri

EKOLOJİK HAYALLER

iklim kriziyle mücadeleye dönük politikalar barındıyor: Ulaşım, enerji, üretim politikalarının hep doğayla uyumlu olması arzulanıyor (**Yeşil Gazete**). *Gazetee, Yerelin Sesi ve Ordunun Dereleri* başlıklı gazetelerin hepsinde de karbon salınımının azaltılması bir hedef olarak beliriyor. Funda Yalçınsoy'un hayalindeki güneş enerjili ve şoförsüz belediye otobüsleri sayesinde de karbon salınımı %27 oranında düşüyor (**Yeşil Kent**).

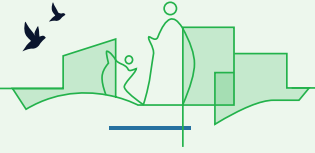
Şehir Hayalleri içinde buna dair birçok projeye de rastlıyoruz. Reyhan Turgut 2030'a geldiğimizde teras çiftçiliğinin atıklarının da binanın enerji ihtiyacını karşılayacak bir şekilde dönüştürüleceğini düşünüyor. Ayzen Beril Bektemur'un hayalinde de *"kendi su ve elektriğini sağlayabilen ve atıklarını dönüştürebilen"* apartmanlar var (**E-Posta**). Jale Bilen'in düşlediği 2030 yılında *"bireylerin kullandığı bütün atık malzemeler toplanarak tekrar doğaya geri dönüşüp, bireylerle sağlık, beslenme, ulaşım imkanı olarak geri dönüyor."*

Atıklardan elde edilen gelir sayesinde bireylere önemli maddi imkanlar sunulabiliyor. Bilen, atıkların sağlık harcamalarını karşılayan kredilere dönüştüğü bir gelecek düşünüyor (**Güneşin Doğduğu Şehir**). Dilek Dünder da 2030'un ilk günlerinde doğal ve kültürel mirası korumayı öncelikli amaç gören Datça Cumhuriyeti'nde geri dönüşüm tesislerinin merkezi bir rol alacağını düşünüyor (**Datça Cumhuriyeti**). İstanbul, Tuana Bozdemir'in hayalinde, *"geri dönüşüm, yeşillendirme ve sürdürülebilirlik çalışmaları"* (**Hür**) sayesinde Dünya'nın en çevre dostu kenti seçiliyor. Bu yöndeki çabalar tek tek kentlerin ötesinde bölge ölçeğinde de sergilenebiliyor. Örneğin Aysun Aydın, Karadenizli belediye başkanlarının bölgenin tamamında plastik kullanımını sınırlayan protolü imzaladıklarını hayal ediyor (**Özgür Gelecek Gazetesi**).

Ayzen Beril Bektemur ise geri dönüşümü çevre korumanın ötesinde bir dayanışma vesilesine dönüştürecek *"Kullanmıyorsan getir, kullanacak götürsün!"* (**E-Posta**) kampanyasının hayalini kuruyor.

Yeşilin kentlere hakim olacağına dair hayalin önemli bir diğer bileşeni de ormanlar. Birçok katılımcı gelecekte orman alanlarının genişleyeceğini umuyor. Arzu Dinçer orman yangınlarından ve ormansızlaşmaktan kaynaklanan felaketlerden kurtulduğumuz kentlerde yaşamak istiyor (**Yeşil Gazete**). Elvan Akbay'ın Ankara'sı yeşil rengini ve mutluluğunu şehrin tüm çıkışlarındaki ormanlar sayesinde ediniyor (**Yeşil ve Mutlu Bir Ankara**). Hasan Basri Yüksel, dikeyde kurulan tarım çiftlikleri ile toprak kullanımında kazılan alanlara dikilen fidanlar sayesinde ormanlık alanların büyümesini arzu ediyor (**Şehremini**).

2030'a gelindiğinde doğaya yönelik hoyrat yaklaşımın eseri yanlış uygulamalardan da vazgeçilebileceğini umuyoruz. Örneğin Karadeniz Sahil Yolu'nun son parçasının kaldırılmasını insanların doğaya karşı açtığı savaşıardan birini kaybetmesi ama bu mağlubiyetin aynı zamanda en büyük zaferlerden biri olacağına haberine rastlıyoruz (**Özgür Gelecek Gazetesi**). Artık çevre dostu uygulamalar içi boş bir siyasi taahhüt değil, ete kemiğe bürünmüş bir gerçeklik haline gelmiş oluyor: *"Şehrin ormanlarından villa çıkmıyor. Maden arama kaygısı güdülmüyor"* (Mümkün). *"Tarım alanları ve meralar imara düzenlemelerine kapatılarak şehirde tarım- hayvancılık girişimleri desteklenerek yeni iş istihdam alanları açılıyor."* (Şehir Postası).

EKOLOJİK HAYALLER

**BİR
ŞEHİR
HAYALI**

26 Haziran 2030

Tuana Bozdemir

Hür

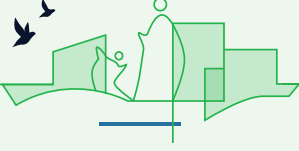
İSTANBUL DÜNYANIN EN ÇEVRE DOSTU ŞEHİRİ SEÇİLDİ

Dünyaca ünlü bir araştırma şirketinin anketine göre İstanbul 2030 yılının “En Çevre Dostu” şehri seçildi. Uzun yıllardır izlenen sürdürülebilir, çevre dostu politikaların sonucunda İstanbul yüksek popülasyonuna rağmen bu ünvana layık görüldü. Yapılan geri dönüşüm, yeşillendirme ve sürdürülebilirlik çalışmaları yanı sıra bilinçlendirme faaliyetleri ile son yıllarda öne çıkan İstanbul, yeşil alanlarının artması, çevre dostu binaların inşası ve vatandaşlara yönelik yapılan eğitici atalyölerle adından sıklıkla söz ettirmekte. Bu önemli ödül ardından konuşan belediye çalışanları

ve kent konseyi yetkilileri bu ödülün motive ediciliği üzerine vurgu yaparken çalışmalarının karşılığını veren İstanbul halkına çok teşekkür etti. Ancak bu ödülün sadece bir başlangıç olduğunu söyleyen yetkililer her geçen gün İstanbul’u daha da sürdürülebilir yeşil bir kent yapma hayallerinin devam ettiğini söylediler. Bu haber vatandaşlar tarafından sevinçle karşılanırken halk, yapılan çalışmaların karşılığının alınmasından ötürü mutluluklarını dile getirdi.

Ankara’da şehrin bütün çıkışlarında ormanlar (**Yeşil ve Mutlu Bir Ankara**) yetişmiş ve 2013 yılında yapımı tamamlanan ve doğaya çok büyük zarar veren üç HES ve bir sulama barajının (Düzgün Bulut, Konum 8) kaldırılması için süreç başlatılıyor. Deniz Yazgan, Sarıyer’de tek kullanımlık ürün kullanımının sonlandığını hayal ediyor (**Toplumsal Savunma**).

“Son 30 yılda sık ve yüksek binaların yerini ekolojik sistemlerle oluşturulan yeni yatay binalara ve bahçelere bırakmasıyla şehir artık daha rahat nefes alıyor.” (Ankara Çevresi).

1 Ocak 2030

Serra Gökçimen

Hayaldi Gerçek Oldu

GÜÇLÜ ŞEHİRLER, GÜÇLÜ TÜRKİYE

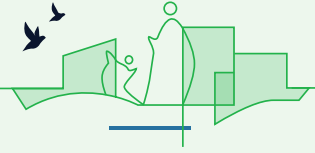
2020 yılından beri sürdürülen 'Güçlü Şehirler, Güçlü Türkiye' projesinin 1. ayağının son adımı İzmir'de dün itibarıyla tamamlandı. Şehrin tüm semtlerinden geçen bisiklet ve yürüyüş yolu sayesinde vatandaşlar hiçbir güvenlik problemi olmadan her yere ulaşım sağlayabilecek. Projenin 2. ayağı olan her yere metro ağı sisteminde de son adımın bu ay içinde atılacağı bekleniyor. Düzenli olarak 2 dakika aralıklarla kalkacak ve şehrin en uç noktasına dahi hizmet verecek olan bu sistem için kamuoyunun heyecanı belediye tarafından gerçekleştirilen anket çalışmalarına yansdı. Bu proje kapsamında 2030 yılının sonuna kadar uzmanlar tarafından şehir içinde bireysel araba kullanımının %65 oranında azalacağı bundan kaynaklı hava kirliliğinde %30 oranında azalacağı bekleniyor. Ayrıca yürüyüş ve bisiklet yollarına olan talebin artması göz önünde bulundurularak vatandaşların sağlık düzeyinde ciddi artış bekleniyor. Bu projenin devletin sağlık alanında yaptığı harcamaların azalmasına ve devlet kaynaklarının ülkeyi kalkındırmak ve ekonomiyi geliştirmek için başka sektörlere aktarılması da beklenen gelişmeler

arasında. Geçen hafta gerçekleştirilen basın toplantısında Dışişleri Bakanı bu projenin diğer şehirlerde de devamının planlandığını ve başarılı olunursa enerji kaynaklarının ithalatını düşüreceğini ve bu konudaki dışa bağımlılığın ciddi oranda azalacağını paylaştı. Bu doğrultuda önümüzdeki 10 yılda dış borçların azalacağı, Türk Lirasının değer kazanacağı bunlara bağlı olarak sosyal refah düzeyinde devrim niteliğinde gelişmeler olacağını açıkladı. Uluslararası kamuoyunda da ciddi ilgi gören bu projenin Avrupa'daki çoğu şehrin belediyeleri tarafından takip edildiği de biliniyor.

Öyle ki bu rahat nefesi mümkün kılan yapılara yeni bir ad bulma gereği hissediliyor. Ayşe Gülin'in hayalindeki *"bütüncül bir anlayışla ve sosyal/çevresel sorumluluk bilinciyle tasarlanan, bölgenin iklim koşullarına uyumlanmış, yenilenebilir enerji kaynakları ile ihtiyacı kadar tüketen ve atık üretmeyen, ekosistemlere duyarlı"* (EkoYankı) şeklinde tarif edilen yapılar sağladıkları enerji tüketiminde %35, CO2 salınımında %36, su tüketiminde %40 ve atıklarda %70'e varan düşüşleri mümkün kıldıkları için binadan farklı bir ismi hak ediyorlar. Hayal-haberden bu ismin de halk tarafından bulunmaya çalışıldığını öğreniyoruz.

Böylesine dönüşmüş kentlerde şimdinin büyük kirlilik sorunlarının hafifleyeceğini hayal ediyoruz. Serra Gökçimen, örneğin, *"2030 yılının sonuna kadar ... şehir içinde bireysel araba kullanımının %65 oranında azalacağını" bunun da hava kirliliğinde %30 oranında bir düşüşü mümkün kulaçağını hayal eder (Hayaldi Gerçek Oldu).*" Umut Can Özmekik de Paris Antlaşmasının 15. Yılında

EKOLOJİK HAYALLER

karbon salınımı yapan araçların ortadan kalkmasıyla “hava kirliliği oranının son 30 yılının en düşük seviyesinde olduğunu” düşler (**Dijital Ekspres**).

Böylesi gelişmelerin sonucu mesela düzensiz kentleşme, hava kirliliği ve yok edilen ormanlık alan sonucunda yaşadıkları bölgeyi terk eden “Yeşil Dost” kuşu, kapsayıcı yeşil hareket sonucunda (**Mekan Ütopyası, Konum 11**) yıllar sonra yaşam alanına geri döner. Ayşe Fatma yıllardır Ankara’da pestisitlerin kullanılmasından dolayı sayısı azalmış ve şehri terk etmiş olan sığırcıkların topluca geri geldiğini gözler (**Pozitif Haberler**).

“Çok uzun yıllar sonra 2030’da Temmuz ayında mevsim normalleri ve denge yakalanır (Günlüğü); sokağa atılmış bir su şişesi bir felaket (Pürüzsüz) olarak görülerek tüm birimler alarma geçirilir.”

Hayal mahsulü tüm bu haberlerin ışığında gözümüzün önünde yemyeşil kentler beliriyor. Ama 2030’un kentlerinde betonun gri tahakkümünün başka renklerle de kırılacağını hayal ediyoruz.

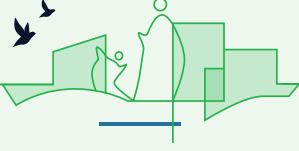
MAVİ KENTLER

2030’un kentlerinde yeşilin haricinde baskın olan bir başka renkte mavi olacak gibi görünüyor. Nasıl ki yeşil; ormanları, bitkisel alanları, ekolojik çeşitliliği, doğal uyumu temsil ediyorsa, mavi de denize ve su kaynaklarına verilen önemin göstergesi sayılır. Özellikle suyun ucuzluğu (**Bi’Hayal Yeter**) ve temizliği (**Fil Dişi**) sık sık hayallerimize düşüyor. İnan İzci, Kadıköy’de bulunan ve herkesin kullanımına açık tarihi çeşmelerden akan suların kalite ve besleyicilik açısından ‘şifa’ olarak değerlendirilecek niteliğe kavuştuğunu dair hayalini ifade ediyor (**Hemşeri Havadisleri**). Ayşe Fatma ise haberinde, herkesin su hasadı sayesinde şehir şebekesinden bağımsızlaşarak su kıtlığı ile başatmeyi başarmış bir mahalleyi konu ediyor (**Pozitif Haberler**).

2030’da hissedilen kuraklık ve susuzluk sorunlarının artık inkar edilmediğini ve bu yönde yeni politikaların da eksik olmadığını görüyoruz. Özellikle iklim değişikliği ile mücadelenin sonuçlarının gözlenmeye başlamış olacak gibiyiz. Örneğin, Tuğba Kontaş karbon salınımıyla mücadele sayesinde iklimlerin normalleştiğini, canlı çeşitliliğinin ve Ordu’nun derelerindeki su miktarının arttığını aktarıyor (**Ordunun Dereleri**). Hanna Balık’ın 2030 tahayyülünde de su üretimini arttırmak ve deniz suyunu içme suyuna çevirmek için birçok tesis geliştiriliyor (**Kaynak Haber**). Hasan Basri Yüksel de dikey tarım çiftlikleri ile su kullanımını azaltan bir tarım yöntemini haberleştiriyor (**Şehremini**).

Katılımcıların hayallerinde sadece içme ve sulama sularına dair sorunlar değil denizlerle olan ilişkilerimiz de iyileşiyor. Ayten Yılmaz (**Sahilin Sesi**) sahil yoluyla denizden koparılmış Trabzon’da denize tekrar girildiğini hayal ederken, Seferhisar’ın sahillerinden biri belediyenin, uzmanların ve gönüllülerin çabaları ile erişilebilir kılınıyor (**Erişebilirsiniz**). Kuşadası’nın plajları da artık tertemizdir bir hal alıyor (**Hayalindeki Kuşadası**).

Böylece 2030’un kentleri temel yaşam kaynağımız olan su kaynaklarını gözeten ve onları geliştirmeye dönük politikalar sayesinde gezegenimizin doğal renginin kıymetini bilecek gibi gö-

15 Ocak 2030

Kültegin

Hayalimdeki Kuşadası

HAYALİMDEKİ KUŞADASI

Hayalimdeki Kuşadası; kalabalık olmayan, engelli dostlarımızın her yere rahatça ulaşabildiği, trafik keşmeşmesinin ortadan kaldırıldığı, hayvanların rahatça gezbildiği, müzeleri bol olan, gelenekleri yaşatılan, plajları temiz, alt yapısı bititilmiş ve tarihi eserleri korunmuş bir şehir olmasını istiyorum.

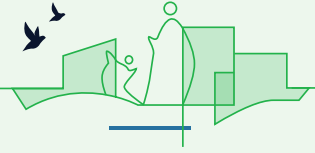

rünüyor. Elbette bu sadece insanların yaşamlarını değiştirmiyor. Doğal alanlar ve kaynaklara gösterdiğimiz özenle beraber hayvan dostlarımız da daha güvenli ve sağlıklı yaşam alanlarına kavuşuyor.

CAN DOSTLARIMIZIN DOSTU KENTLER

Atölye katılımcılarımızın hayallerinde, hayvanların yaşamlarına saygı, onları koruma ve gözetme çabaları doğayla daha uyumlu bir yaşamın önemli bir boyutu olarak beliriyor. 2030'un kentleri kadın hakları, çocuk hakları ve dezavantajlı bireylerin haklarının ötesinde hayvan haklarını da korumak için politikalar barındırıyor (**Bi'Hayal Yeter**). Böylece sokak hayvanlarını koruma ve barındırma çözümleri 2030'un birçok kentin gündemine girer. Tayyar Demirtaş gibi katılımcılar ülkenin bütün şehirlerinde hayvanların huzur içinde yaşayabildiğini hayal eder. Böylesi şehirler küçük dostlarımız için huzurlu yaşayacağı evler bulana kadar kendi cinsleriyle vakit geçirip trafik ve benzeri binlerce tehlikeden uzak duracakları, aç kalmayacakları birer barınak barındıran insancıl huzur dolu şehirlerdir (**Tayyar Demirtaş**). Yaşadığımız şehirler artık *"doğa, insanlar ve hayvanlar ile bir bütün halinde uyum içindedir."* (Uyum).

Ankara'da her mahalle için hizmet veren veteriner hekimlerle sayesinde sokak hayvanları artık daha güvende, özgür ve sevgi ortamındadır. Sokak başlarına konan mamamatikler kedi ve köpeklerin ilk uğrak noktaları olmuştur (**Ankara Çevresi**). Datça'da her mahalleye sokak hayvanlarının rahatlıkla yaşayabilecekleri alanlar oluşturulur (**Dadya**). Edremit artık sokak hayvanlarının korunması için yeterli barınağa sahiptir (**Edremit Yeşil Körfez**).

EKOLOJİK HAYALLER

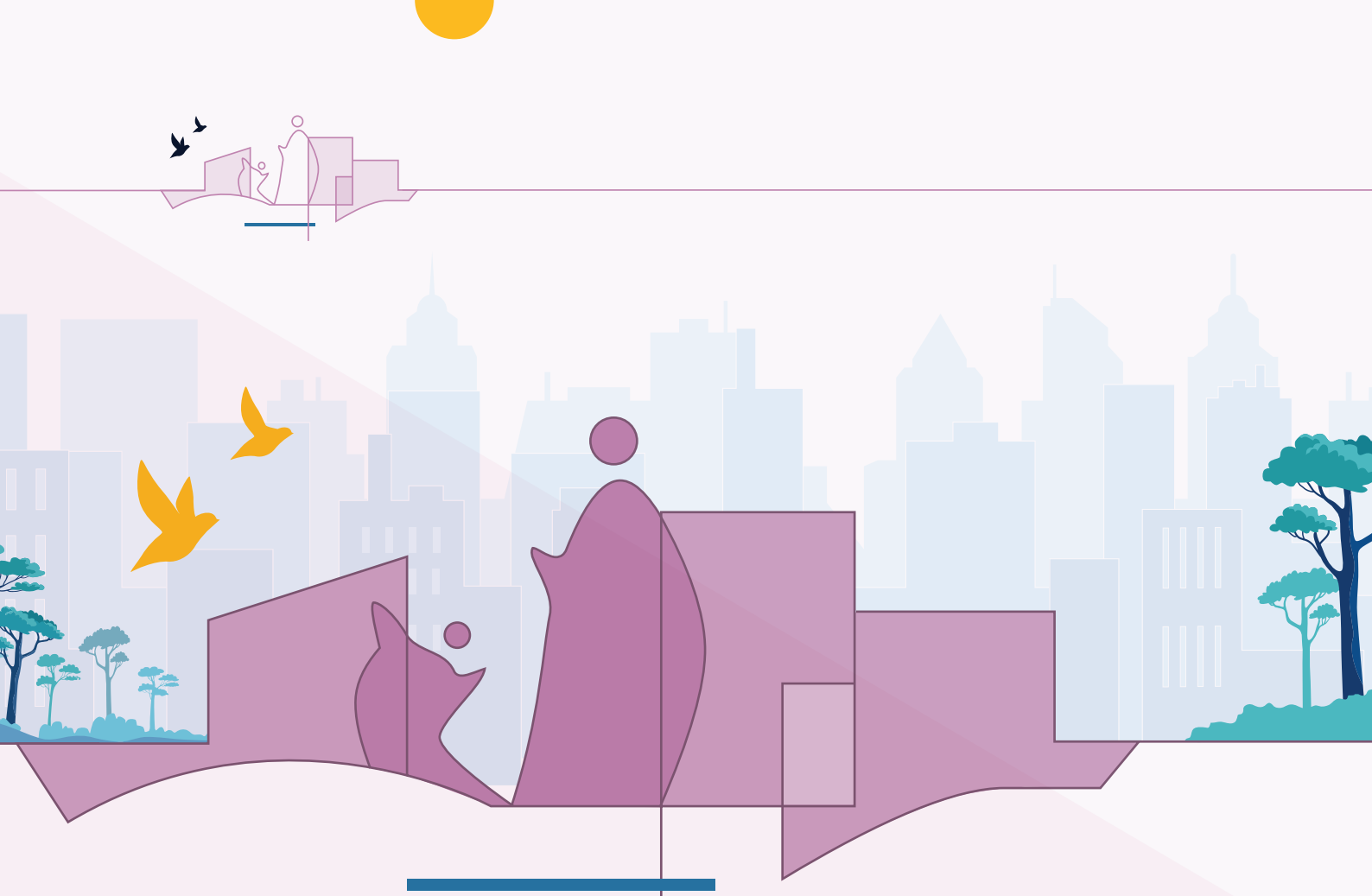
Ayzen Beril Bektemur'un hayal ettiği şehirde de belediyenin halk ile el ele fidanlar dikerek oluşturduğu parkların sayısı apartman sayısını geçtiği için parklardan en büyüğünün yalnızca hayvanlara tahsis edilmesine karar verilir. Hayvanları Koruma Kanunu ile ülkedeki bütün hayvanat bahçelerinin kapatılması ve içerisindeki hayvanların habitatlarına gönderilmesinin ardından... evsiz kalan hayvanlar da bu parkın içerisinde yaşamaya başlar (E-Posta).

Barış Yılmaz'ın Beyoğlu'nda hayata geçirdiği ve sokak hayvanların sahiplendirmesini amaçlayan "Evim Evim Pati Evim" sayesinde "temel ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük yaşayan" ve "şiddete ve istismara" maruz kalan hayvanlar artık yeni yuvalarına kavuşur. Sahiplenemeyen hayvanların barınak ihtiyaçlarını gidermek için de artık özel bir fon vardır (Gün Gelecek).

Ezgi Tunçel de hayal mahsulü haberinde 2021 yılında petshoplardaki canlı satışının yasaklanmasından sonra, genetiği ile oynanmış ve hakları suistimal edilen kedi köpeklerin azalmasının ardından insanların barınaklardaki hayvanlara yöneldiğini yazar: "Nihayetinde resmi olarak barınaklarda tedavi gören hastalar dışında sağlıklı ve sahiplenilmemiş tek bir sokak hayvanı bile" kalmamıştır (Aydınlık Sabah).

2030'a gelindiğinde hayvanların sahiplendirilmesi sadece hayvanların değil insanların iyiliği için de teşvik edilir çünkü "kedilerin insan ömrünü uzattığının bilim insanları tarafından" kanıtlanmıştır. Bu bilgiye dayanarak "önceliği hasta, 70 yaş üstü ve yalnız yaşayan kişilere vererek sokaktaki tüm kedilerin kendi insanını seçmesi" sağlanır (Hebele).

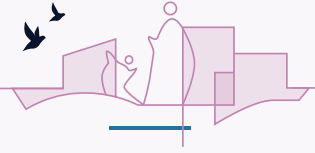
Sonuç olarak, 2030'un kentlerinin hayvanlar için de güvenli ve sağlıklı yaşam alanları, imkanları sunacağı düşünülüyor. Bir meta gibi alınıp satılan ya da sokaklarda binbir tehlike ve eziyet içinde hayatta kalmaya çalışan hayvanlar yerine sahiplenilmiş, insanların yaşamına yoldaş olmuş ve bu mümkün olana kadar da barınaklarda tüm bakımları yapılmış hayvanlardan bahsediyor tüm bu hayaller.

YAŞANABİLİR ŞEHİRLER

Doğal yaşamı korumak, onla uyumlu bir denge tutturmaya çalışırken bir yandan kent sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak yapılar, araçlar, altyapı çalışmalarından tamamen vazgeçmek anlamına gelemez elbette. Katılımcılarımız kent yönetimlerinin doğayı gözeterek mahalli müşterek ihtiyaçlar cevap verecek politikalar ve yönetim mekanizmaları geliştirerek çok daha yaşanabilir şehirlere kavuşmamızı sağlamasını hayal ediyor.

Öyle ki İbrahim Özaslan (**HemŞehrim**) ve Dilara Mine Alparslan (**Eşitlik**) yaşadıkları kentlerin en “Yaşanabilir Şehir” payesini aldığının haberini veriyor. Erhan Eroğlu, Trabzon’un ilçesi Yomra’da bu amaca yönelik olarak 2025-2029 yılları arasında çok

1 Ocak 2030

Reyhan Turgut

Gündem

PAYLAŞAN KENT

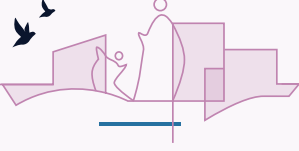
Paylaşan kent adıyla anılan şehir bu sefer de inovatif kiralık belediye konutu sunumu ile gündeme geldi. Mevcut altyapıyı ve ulaşım sistemlerini yeniden düşünme fikrine dayalı olan bu uygulama, deprem

gibi doğal tehlikelere karşı dayanıklılık kazanma, vatandaşları için sosyal hareketlilik ve ekonomik eşitlik yaratma gibi acil sorunların çoğuyla yüzleşilmesine olanak sağlıyor. Hizmetlere ulaşmada erişim güçlüğü yaşayan kesimin nüfusa sirküle olmasını teşvik eden ve kentsel fonksiyonlarından yararlanmalarını amaç edinen şehirde, depreme dayanıklı sisteme oturtulan her ev, enerjisini üretilip kendi kendine yetebiliyor. Bununla birlikte hayatı kolaylaştıran teknolojilerin, mobiliteyi sürdürerek günün her anında, her yerine yayılması hedeflendi. Ulaşım konusunda ise mekandaki hareket serbestliğini kısıtlayan araç yolları; bisiklet yolları ve geniş bir yeşil koridor uygulaması ile dengelendi. Sosyal etkileşimin mümkün olduğu şehir meydanları, farklılaşmış çalışma ve yaşam alanlarını birbirine bağlama konusunda yol katetti.

kapsamlı ve katılımcı bir planlama sürecinin hayata geçirildiğini, tüm paydaşların benimsenen stratejileri hayata geçirmek için üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirdiğini bildiriyor. (**Doğum Günümdeki En Güzel Hediye Şehrimin Dönüşümü**) Yaşanabilir kentlere sahip olmak için böylesi katılımcı planlama ve yürütme süreçlerinin önemine Hasan Basri Yüksel de dikkat çekiyor ve bu hayalin gerçekleşmesi için akademinin ve sivil örgütlerin etkili faaliyetlerle sürecin parçası olması gerektiğini hatırlatıyor. (**Şehremini**)

Reyhan Turgut'un 2030'da hayata geçirilebileceğini düşündüğü "**Paylaşan Kent**" perspektifi de mevcut altyapıyı ve ulaşım sistemlerini yeniden düşünme fikrine dayanan bir yaklaşım ile kentlerin deprem gibi doğal tehlikelere karşı dayanıklılık kazanacağını, vatandaşları için sosyal hareketlilik ve ekonomik eşitlik yaratma gibi imkanlar sunduğunu hayal ediyor (**Gündem**).

Peki yaşanabilirlik kalitesinin bu kadar yükselmesi için neler yapılması gerekiyor? Bunun cevabını katılımcılarımız kentsel politikaların farklı boyutlarına odaklanarak hayal ettikleri yeniliklerle veriyor.

YAPILI ÇEVRE

Temel kentsel hizmetlerin de kaliteli ve eşit bir şekilde sunulması da yaşanabilir şehirlerin ortaya çıkışının önemli bir bileşeni olacak gibi görünüyor. Fatma Arguz'un *"Hayali[n]deki Adana Şehri"* nin tüm yerleşim alanlarında gerçekleştirilen alt yapı düzenlemeleriyle en azından bir asır boyunca yaşanması muhtemel tüm afetlere, ulaşım, iletişim ve enerji sorunlarına karşı hazırlıklı olunacağını düşünüyor (*Şehir Postası*).

Hande Kılınç da daha küçük ölçekte Eskişehir Odunpazarı'ndaki *"Şahin Tepe TOKİ konutlarının, ulaşım, tesisat ve yapı sorunlarını çözmüş, yeşil alan çalışmalarını tamamlamış olarak "ekolojik-yeşil kent konseptine uygun 10 yıllık yapılanma"* sürecini tamamladığının müjdesini veriyor (*Esgazete*).

Yaşanabilirlik hedefini merkeze alan bu politikalar geçmişte çok farklı anlamlar kazanmış kentsel dönüşüm mevhumunun da yeniden tanımlanmasını mümkün kılıyor. Çünkü bilindik biçimiyle yoğun konut projelerine dayanan kentsel dönüşüm, Şevval Gürbüz'ün Palandakön ilçesinde gözlediği gibi gerçekleştirildiği yerleri yoğun bir kirliliğe ve düzensizliğe mahkum eder (*YerGök*). Irmak Dalgıç da Ankara Ayrancı'da yaşanan bir dönüşüm projesiyle *"eski 3-4 katlı evler yerini rezidanslara"* bıraktığını ve bunun da *"fiziksel değil aynı zamanda sosyo-kültürel bir dönüşüme"* yol açtığını yazar:

"Semt kültürüne sahip, hayvansever, dayanışma ve yardımlaşmayı bilen nüfusu semti terk etti... Artık burası esnafıyla, genciyle yaşlısıyla, sokak hayvanıyla semt değil daha ziyade estetiktan uzak gökdelenlerin, alışveriş merkezlerinin, otoparkların rant alanı. Küçük esnaf yerini zincir marketlere bıraktı. İnsanlar artık burada yaşamıyor, işini hallediyor ve gidiyor. Eski,

6 Mayıs 2030

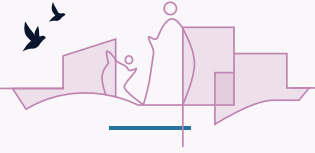
Esgazete

Hande Kılınç

BAMBAŞKA BİR ŞAHİN TEPESİ

Eskişehir Odunpazarı ilçemizdeki Şahin Tepe TOKİ konutlarının, ekolojik-yeşil kent konseptine uygun 10 yıllık yapılanma süreci tamamlandı. Ulaşım yolları, tesisat ve yapı sorunları düzeltilmiş, yeşil alan çalışmaları tamamlanmış, geleneksel Odunpazarı Evleri mimarisinin ihtişamıyla Eskişehir halkına sunulmuştur.

**BİR
ŞEHİR
HAYALI**

6 Mayıs 2030

Hande Kılınç

İzmir Haber

YERİNDE DÖNÜŞÜM DE SON

İzmir Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde gerçekleşen Kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında Karşıyaka sahil bandında gerçekleşen yerinde dönüşüm çalışmaları tamamlandı. Bu çalışma ile İzmirde Kentsel Dönüşüm çalışmaları planlanan 17 alanın sonuncusu olan Karşıyaka Sahil bandı ile tamamlanmış oldu. Kentteki tüm Depreme dayanıksız binalar ve alanlar yenilenmiş oldu.

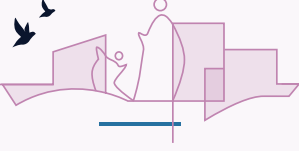
canlı sokaklar yok. Saat 5'ten sonra ışıklar kapanıyor, sokaklar karanlık ve güvensiz oluyor. Hayvanseverler gidince kediler de gitti yerine sahipsiz ve bakımsız köpekler geldi. Semtimiz eski haliyle ne kadar canlı ve güzelse bu haliyle o kadar yalnız ve mutsuz” (Semt Hali).

Fakat böylesi politikalara yüklenen bu anlam “*dar yollar, birbirinin üstüne binmiş evler ve her türlü belediye hizmetinin yoksun insanların oluşturduğu*” (Gerçek) mahallelerin dönüştürülmesi ihtiyacını ortadan kaldırmıyor. Alternatif kentsel dönüşüm hayalleri içinde yatay mimari bu konuda öne çıkan fikirlerden biri. Nitekim Zeynep Tokay Ankara’da (Ankara Çevresi), Elife Müftüoğlu da (Adananın Sesiğim) Adana’da yatay mimarinin hakim olacağını, yaşam alanlarının bahçeli evlerden oluşacağını hayal ediyor.

Yataylıktan öte, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin 17 farklı alanda yürüttüğü dönüşüm süreci gibi deneyimler farklı amaçlara da hizmet edebiliyor. Karşıyaka sahil bandında tamamlanan proje ile depreme dayanıksız tüm binalar ve alanlar yenileniyor (İzmir Haber).

Ankara’nın mahallelerinde de benzer bir mantıkla yürütülen çevresel dönüşüm süreci sayesinde “*sık ve yüksek binaların ele geçirdiği şehir, bu binaların yerini ekolojik sistemlerle oluşturulan yeni yatay binalara ve bahçelere bırakmasıyla artık daha rahat nefes alıyor* (Ankara Çevresi).”

Yine Ankara’da 100. Yıl Mahallesi’nde hayata geçirilen ODTÜ Mahalle Projesi ile kampüse en yakın evler kamulaştırılarak “*yenilenen 500 öğrenci kapasiteli ev ODTÜ Yönetimine*” devredilir. Proje sonunda 2500 öğrenci uygun fiyatlarla bu evlerde barınma imkanı bulur (107. Yıl).

YAŞANABİLİR ŞEHİRLER

Kentleri daha yaşanabilir kılmak için yapılan bu dönüşüm müdahalelerinin her zaman şimdiye kadar verdiğimiz örneklerde olduğu gibi toplu ya da kapsamlı ölçeklerde olması da şart değil elbette. Örneğin Manisa Soma'da Yırca Hanımeli El ve Ev Ürünleri Kooperatifi ürünlerini kamusal alana taşıyabilmek için, kendi kaynakları ile 90 yıllık bir evi yenilemeye girişebiliyorlar (**Sosyal Girişimcilik**).

Sadece yapılar da benzer bir yaklaşımla yeni bir görünüm ve işlev kazanabiliyor. İstanbul Bayazid Meydanı'nda gerçekleştirilen çalışmalarla meydan ve çevresindeki tarihi doku korunarak, yaya erişimine uygun hale getiriliyor ve çevredeki anıt yapıların görünebilirliği artırılıyor (**İstanbul Postası**).

Kentlerin tarihi zenginliklerinin ve güzelliklerinin ortaya çıkarılmasına ilişkin Güldane Kılıç Kars'tan harika haberler veriyor:

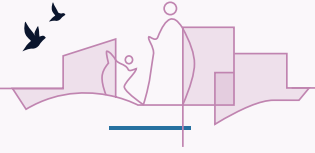
“Kars küllerinden yeniden doğuyor. Baltık mimarisinin etkin örnekleri ile dolu olan Kars varolan değerleri tekrardan yaşamsallaştırıyor. Tarihi binalar öncelikle tesbit edilerek koruma altına alınıyor. Koruma altına alınıp tescillenen binalar yapı hacim, iç alan olarak değerlendirilip tekrardan nasıl bir kullanım alanına sahip olacağı kent sakinlerinden oluşan kent meclisi tarafından tartışılıyor. Düzenli aralıklarla kars kent parkında buluşan meclis katılımcıları kent parkında bulunanları da bu değerlendirme sürecine dahil ediyor. Biraraya gelen kent sakinlerinin öncelikli talebi bu tarihi yapıların aslına uygun olarak restore edilmesi. Camiye çevrilen kiliselerin halklar arası barış için tekrardan aslına uygun hale getirilip ibadete açılması isteniyor. (Onuncu Kent).”

Kentsel dönüşüm mantığının rant yaratmaktan tarihe, kültüre ve sosyal dokuya özenli, toplumsal ihtiyaçlara cevap verecek şekilde dönüşmesi, mahallelerin, yapıların ve kamusal alanların daha yaşanabilir yaşam standartları sunabilmesini mümkün kılıyor.

Dahası böylesi değişikliklerle kentler hemşehrilerinin daha hareketli ve dolayısıyla daha sağlıklı bir yaşam sürebilmelerine imkan tanıyacak spor tesislerinin hayata geçirilmesini de mümkün kılar. Kentler böylelikle sportif etkinlikleri kolaylaştıran ve teşvik eden altyapılara kavuşur.

Örneğin 2030'a geldiğimizde İstanbul Avrupa'nın en büyük yürüyüş parkına evsahipliği yapar (**21. Yüzyıl Gazetesi**). Yine İstanbul için Gizem Güney Bahçelievler semtinde yeşillikler içinde ve birçok spor aleti ve koşu parkuru barındıran parka gördüğü ilgiyi hayal eder (**Umutlu Gelecek**). Yavuz Selim Tunç'un hayalindeki Ankara'nın tüm ilçeleri vatandaşların ücretsiz olarak kullanabileceği spor tesislerine kavuşur (**Tandoğan**). Geleceğin ve hayallerin Adana'sında da oluşturulan Yaşam Vadilerinde (**Geleceğin Sesi**) bol bol yeşil büyük parklarında yürüyüş ve bisiklet yolları ile spor aletlerinin olduğu alanlar vardır (**Adananın sesiyim**). Nazan Ergen de Ordu'nun her mahallesinde halka açık ücretsiz tüm çocuk ve gençlerin faydalanabilecekleri spor alanları, tesisleri, aktivite alanları hayal eder (**Çocuk Gözümden Şehrim Ordu**).

Tüm bu imkan ve yapılara herkesin rahatça ulaşması için kent içi dolaşımın demokratikleştirilmesi ve iyileştirilmesi anlamına da gelir. Bunun için de etkin ve çevreci bir toplu taşıma altyapısının varlığı geleceğin kentlerinin olmazsa olmazı sayılabilir.

TOPLU VE EKOLOJİK ULAŞIM

Kentlerin yaşanabilirliğini belirleyen bir başka hizmet alanı da ulaşım ve toplu taşıma imkanlarıdır. Özel araçlar kullanımını teşvik eden politikalar içinden çıkılmaz trafik problemleri ve arkası gelmeyen altyapı yatırımlarını beraberinde getirir. Daha fazla araç, daha fazla trafik; daha fazla trafik yeni yol talepleri; yeni yollar daha fazla araç kullanımı anlamına gelir. Akıllı sinyalizasyon sistemleriyle bu trafiğin yönetilebileceğini uman katılımcılar olsa da (**Gerçek**) keşmekeş bir trafikle özdeşleşen bu kısır döngünün farkına varmış katılımcıların (**Hayalimdeki Kuşadası & Gerçek**) sayısı daha fazladır. Onlar hayallerindeki şehirlerde daha farklı ulaşım imkanlarının olacağını ifade ederler çünkü *“araç öncelikli ulaşım planlamasından yaya öncelikli planlamaya geçen kent sağlıklı”* yaşamın da anahtarı olarak görülür (**Yaşayan Hayaller**).

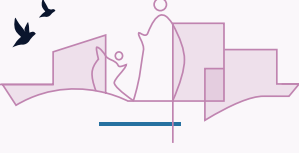
Alternatif ulaşım imkanlarının geliştirilmesinin bir yanı sıra mevcut toplu taşıma altyapısının geliştirilmesi ve yenilenmesine işaret eder. Örneğin Funda Yalçınsoy’dan yaşadığı şehirde *“şoförsüz ve güneş enerjisi ile çalışan toplu taşıma araçlarının”* hizmete girdiğini öğreniriz. Yeni teknoloji ile donatılarak kendi kendine yol alabilen ve güneş enerjisi ile çalışabilen 236 toplu taşıma aracı sayesinde *“karbon salınımının %27 azaltılacağı”* hesaplanır (**Yeşil Kent**). Lokman Ceylan da *“2015 yılından itibaren Çin ve Japonya da kullanılmaya başlanan... süper hızlı Maglev treninin”* Ankara’da da hizmete girerek, vatandaşlara toplu taşımada büyük kolaylıklar sağladığının haberini verir (**Gerçek**).

Teknolojik yeniliklerin yanısıra toplu taşıma sistemlerinin kapsamı da genişler. İstanbul’un Büyük Ulaşım Ağı Projesi, 1 Ocak 2030 tarihiyle kullanıma açılır. Proje, *“İstanbul’un her semtinden geçen metro hatları”* sayesinde aktarma zorunluluklarını azaltacak ve *“otobüs, minibüs ya da metrobüs”* gibi eski ulaşım seçeneklerinden daha hızlı seyahat imkanları sunacaktır (**Büyükçekmece Postası**). Duru Dinç de Denizli’de beş yıl önce kurulmaya başlanan raylı sistem 2030 yılına gelindiğinde tüm mahallelerine hizmet verdiğinin hayalini kurar. Artık *“kentte yaşayanların kent içinde istedikleri noktalara kısa sürede raylı sistemle”* ulaşabilmekteydiler (**Hürriyet**).

Toplu ulaşım Ankara’nın da kronik sorunları arasında yer alır. İstanbul yolu-Eskişehir yolu arasında yoğunlaşan bu sorun çözülmüş. Metroları[mızı]n yenilenmesiyle ulaşımımız daha konforlu gelmiştir. Bekircan Durukan da haberinde şehrin uç kısımlarında yaşayan işçi sınıfını kent merkezine entegre etmek amacıyla 2023 yılında yürürlüğe konan Kent ve Toplum Projesi kapsamında Yapracık metrosunun açıldığını duyurur (**Karanfil**).

Dahası, kapsamı genişleyen, konforu artan bu ulaşım imkanlarından başkentin bütün öğrencileri toplu ulaşımında ücretsiz olarak faydalanabilmektedirler (**Tandoğan**). İstanbul’da da benzer şekilde ilköğretim, lise ve üniversite öğrencileri, öğrenci belgeleri ile herhangi bir İstanbulKart merkezine gittikleri takdirde ücretsiz ve sınırsız geçiş hakkı elde eder (**Büyükçekmece Postası**).

Ulaşım politikalarına ilişkin en heyecan verici hayal mahsulü haberi İzmir’den alıyoruz: “Düzenli olarak iki dakika aralıklarla kalkacak ve şehrin en uç noktasına dahi hizmet verecek olan” yeni metro ağı sistemi sayesinde 2030 yılının sonuna kadar şehir içinde bireysel araba kullanımının %65 ... buna bağlı hava kirliliğinde %30 oranında düşüşler olacağı bekleniyor (**Hayaldi Gerçek Oldu**).

**BİR
ŞEHİR
HAYALI**

15 Ocak 2030

Kültegin

Büyükçekmece Postası

BÜYÜK ULAŞIM AĞI TAMAMLANDI

Ulaşım uzun yıllardır İstanbulluların en büyük sıkıntılarının biri olmuştur. Hatların yetersizliği, sefer sayılarının azlığı ve trafik problemi nüfusu 20 milyonu aşan İstanbul'u epey zorlamaktaydı. İstanbul'un bir ucundan bir ucuna ulaşmak saatler süren bir yolculuk gerektiriyordu. Geçtiğimiz günlerde yapımı tamamlanan Büyük Ulaşım Ağı Projesi, 1 Ocak 2030 tarihiyle kullanıma açıldı. İstanbul'un her semtinden geçen metro hatlarıyla birlikte artık çok fazla araç değiştirmek zorunda kalınmayacak. Bununla birlikte otobüs, minibüs ya da metrobüs seçeneklerinden daha hızlı olacağı için bu metro ağının İstanbul'un ulaşım sıkıntısını epey rahatlatması bekleniyor.

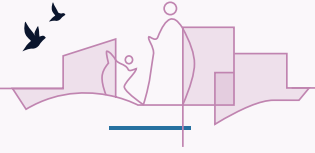

Toplu taşıma sistemlerine yapılan bu yatırımları ulaşım sorunlarının çözümünün ötesinde sosyal bir anlam da taşır. Mert Batuhan Bayrak'ın belirttiği gibi kentin her köşesine yayılmış ulaşım hizmetleri *“yoksullukla mücadelede ve fırsat eşitliğini arttırmada”* da işlev görür (Yeni Mercek).

İzmir sadece raylı sistem ile değil farklı ulaşım altyapılarına yaptığı yatırımlarla da katılımçılarımızın birçok hayalinin mekanı olur. *“Şehrin tüm semtlerinden geçen bisiklet ve yürüyüş yolu sayesinde vatandaşlar hiçbir güvenlik problemi olmadan her yere”* ulaşma imkanına kavuşur (Hayaldi Gerçek Oldu).

Denizli'nin yukarıda bahsettiğimiz en yaşanabilir kenti olma başarısında ulaşım politikalarını bisiklet merkezli yapmasının da payı olduğunun altını çizelim. Nitekim Duru Dinç, hayalini kurduğu raylı sistemin yanında kentte bisikletler için ayrılmış yolların yeterli olması [nın] otomobil kullanımını minimum seviyelere indirmiş duruma geldiğini düşler (Hürriyet).

Ankara'nın da *“Amsterdam'la birlikte Avrupa'nın en çok bisiklet kullanılan şehri unvanını”* elde ettiğini Zeynep Tokay'ın haberinden öğreniyoruz (Ankara Çevresi). Ankara gibi bozkırda ama onlarca tepesi olan bir kentte bisiklete binmenin nasıl bu kadar yaygınlaşabildiği sorusunun muhtemel cevabını İstanbul'un Çavuşbaşı semtinden alıyoruz:

YAŞANABİLİR ŞEHİRLER

“Çavuşbaşı'nın eğimli bir alan olması nedeniyle bisiklet kullanımının az olması beklenirken yapılan çalışmalarla üretilen yeni tip elektrikli bisikletler [sayesinde bisikletli ulaşım] günden güne yaygınlaşmaktadır (Haber34)”.

Tepeleri meşhur İstanbul'da bile bisiklet yolu uzunluğunun son 10 yılda yüzde 850 arttığını hatırlayan araç sürücülerinin yetkili kurumları protesto ederek bisiklet ve bisiklet yolu çalgınlığından vazgeçilmesini talep ettiğini de Deniz Can Akkaya'dan öğreniyoruz (**Cadde**).

Tüm bu politika değişiklikleri, tam da Aişe Yeğin'in Kırşehir'de gözlediği gibi **“araç öncelikli ulaşım planlamasından yaya öncelikli planlamaya”** geçişin sonuçları gibi görünüyor (**Yaşayan Hayaller**).

Aracın önceliğini kaybetmesi sadece normal fosil yakıt kullanan taşıtlarla da sınırlı değil. Son zamanlarda büyük rağbet gören elektrikli araçlar da 2030'a gelindiğinde gözden düşmekte. Mert Batuhan Bayrak bu araçların kullanım yaygınlığının son üç yıldır gerileme içinde olduğunu yazar (**YeniMercek**).

Öte yandan aynı dönemde kent ulaşımında elektrikli bisiklet, motor ve elektrikli scooter gibi hafif ulaşım araçlarının kullanımı hızla artmakta. Belediyelerin de araç paylaşım imkanlarına yönelik yatırımları ile bu ulaşım seçeneğinin yaygınlaşmasını sağlamış görünüyor. Düşük bir ücret kullanım bedeli karşılığında kiralanan bu araçlardan elde edilen gelirin başka sosyal projelere de vesile olduğunu öğreniyoruz: Elde edilen gelirin beşte biri kadar tutarı dar gelirli aileler için ayırırken gelirin %80'ini yine düşük gelir grubuna dahil kentli sakinlerin enerji gereksinimlerinin çevreci yöntemlerle karşılanması için güneş ve rüzgâr enerji santrallerinin inşası için kullanılmış (Yeni Mercek). İstanbul'da da toplu taşımada kullanılan İstanbulkart bu araçları kiralamak için de kullanılabilir (**Şehrin Sesi**).

Tüm bu aşına olduğumuz ulaşım çözümlerinin daha da gelişmiş hale gelmesine yönelik hayallerin ötesinde Mahir Adam ulaşım sorununun bambaşka bir şekilde çözüleceğini düşünüyor. Ona göre 2030 yılına geldiğimizde Teknoloji sayesinde insanlar bir yerden bir yere ışınlanarak seyahat edebilecek, üretilen mallar da ışınlanarak teslim edilecek. Böylece artık fosil yakıt ve ulaşım araçları kullanılmayacak (**Hayallerim**).

Savaş Zafer Şahin, ışınlanma yoluyla fiziki olarak bu kadar kolay yer değiştiremesek de sanal gerçeklik teknolojisi sayesinde bambaşka ortamları deneyimleyebileceğimizi öngörüyor. Böylelikle kentliler tasarladıkları ve görmek istedikleri şehirde yaşayabilecekler. Her birey kendi şehri görecektir. Tasarlanan ütopyalar başkalarına da gösterilebilecek ve etkileşim içerisinde kenti şekillendiren tasarım kararları ortaya çıkabilecek (**Şehrim Ütopyam**).

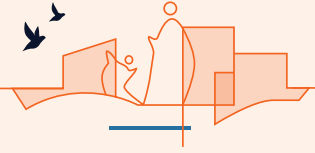
Tüm bu hayallere bakarak 2030'un kentlerinin doğayı ve insan sağlığını gözetken yapı, hizmet ve çözümler sunabilecek yaşanabilirlik standartlarına sahip olmasını beklediğimizi söyleyebiliriz. Ama insanın mutluluğu ve huzuru için ekonomik ihtiyaçlarının da gözden kaçırılmaması gerektiği aşikar. Şehir hayalperverlerimizin haberlerinde kentlerin sakinlerine sunacağı böylesi maddi imkanlara da rastlayabiliriz.

ŞEHİRLERİN DİRİLİĞİ

Kentlerin insanların gelişimine, aralarındaki ilişkilere, doğayla uyumuna olan katkısı inkar edilemez ve paylaştığımız hayallerin büyük kısmı bu özelliklerinin gelişmesine yönelik. Fakat tüm imkanlar insanın yaşamını sürmesi için asgari imkanlara, gelire yani dirliğe sahip olması koşuluyla bir anlam kazanabilir. Hele hele Covid-19'un yıkıcı etkileri ile baş etmeye çalıştığımız dönemde kent sakinlerinin ekonomik sıkıntılarının çözümüne dair hayallere rastlamamız şaşırtıcı değil. Kentin geleceğine dair hayaller ülkenin genel refahına yönelik bir bakışla ele alınabiliyor.

Serra Gökçimen, örneğin, İzmir'de gerçekleşecek bisiklet yolları ve metro yatırımları projelerinin devletin sağlık harcamalarını ve enerji ithalat ihtiyacını düşürdüğünün görülmesiyle diğer kentlere de yayılacağını yazar. Bu sayede önümüzdeki 10 yılda dış borçların azalacağı, Türk Lirasının değer kazanacağı bunlara bağlı olarak sosyal refah düzeyinde devrim niteliğinde gelişmeler olacağını hayal eder (Hayaldi Gerçek Oldu).

ŞEHİRLERİN DİRİLİĞİ

Kent sakinlerinin dirliği bu anlamda hayal mahsulü haberlerimizin odaklandığı bir başka önemli başlık. Hayal müelliflerimiz bu konuda bilindik ekonomik imkanların ötesinde çok farklı yöntemlerle şehirlerin ve sakinlerinin refahının artacağını düşünüyor. Alternatif enerji kaynakları bu yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkıyor.

Dışa bağımlılığın azalmasını dolayısıyla ticaret açığının giderilmesinde enerji politikalarının büyük önemi var. Büyük bir potansiyele sahip olduğumuz yenilenebilir enerji kaynaklarının daha etkin kullanımı katılımcıların birçoğunun da ortak meramı. Kerem Ateş örneğin 2030 yılında Ataşehir’de hayata geçirilen **“Güneşsiz Ev Kalmasin”** kampanyası ile bölgedeki tüm evlerin güneş enerjisi ile hem ısınma - sıcak su ihtiyacını hem de gerekli elektrik enerjisinin büyük kısmını kendisi karşılamasını böylece de enerji kullanımında %75’lik bir tasarruf yapılmasını düşünüyor (**Ataşehir News**). Duru Dinç’in hayalinde Denizli enerji ihtiyacınının tamamını yenilenebilir güneş enerjisiyle karşılamaya başlayarak dünyanın en yaşanabilir üçüncü kenti oluyor (**Hürriyet**).

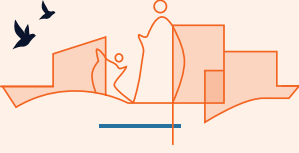
Yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş ekonomik ve ekolojik kazanımların ötesinde demokratikleşme bakımından da yeni imkanlar yaratabiliyor. Örneğin Günbatmaz Mahallesi’nde binalar ve park alanlarındaki yüzeylerle üretilen güneş enerjisi, mahallelinin kurduğu enerji kooperatifi tarafından yönetiliyor (**Zihni Pekaçık**).

ALTERNATİF EKONOMİK GİRİŞİMLER

Kooperatifler enerji politikalarının haricinde de birçok hayal mahsulü haberde yer alıyor. Kamu kurumlarının yok ya da dejenere edildiği bir dönemden bakınca kamusal ve özel faaliyetlerin bir sentezi olarak kooperatifler cazip bir alternatif olarak karşımıza çıkar. Kamuyu devlete dair olandan toplumsal alana, özeli de acımasız kar hırsından, adil bir gelire çeken kooperatif tipi müşterek yapılar geleceğin kentlerinde önemli roller oynamaya aday olarak beliriyorlar. Yukarıda bahsettiğimiz Yırca Hanımeli El ve Ev Ürünleri Kooperatifi’nin kuruluşunda da **“kömür madenleri ve termik santrallere bağlılık”**tan kurtulmak için girilen **“alternatif ekonomik model”** arayışının payı olduğunu biliyoruz (**Sosyal Girişimcilik**).

Somalı kadınların arayışı ve girişimlerinin benzerleri birçok yerleşim yerinde de mevcut. Hayriye Ataş Ankara’da gençlerin hemen hemen her ilçede kurdukları kalkınma, tarım ve sosyal kooperatiflerin nasıl bir istihdam imkanı yarattığını naklediyor: **“Ölmeye yüz tutmuş birçok meslek ve tarım alanı gençlerin oluşturmuş olduğu kooperatiflerde teknoloji ile beslenerek tekrar hayat”** buluyor.

Kentlerde dirliğin sağlanmasının sadece şehirlerin kendi kaynak ve imkanları ile olamayacağı da aşikar. Yine Covid-19 salgını sırasında tarımsal üretim ve gıda temini süreçlerinde yaşanan sıkıntılar kır-kent ilişkisinin de ne kadar kritik olduğunu göstermişti. Mihriban Yuva’nın hayal haberinde illerin sınırlarındaki kırsal alanlarda yapılan çalışmalar sayesinde tarımda yeni uygulamaların hayata geçirildiğini ve bu sayede hem kentsel alanların sağlıklı gıda teminini güvence altına alırken hem de bu ürünleri yetiştiren köylülerin ekonomik kalkınmasına da öncülük ettiklerini öğreniy-

ŞEHİRLERİN DİRİLİĞİ

**BİR
ŞEHİR
HAYALI**

15 Ocak 2030

Ümran AKÇA ATEŞ

Hümay

ÖDEMiŞ TARIMSAL ÜRETİMİN BAŞKENTİDİR

Yıllardır kooperatifleşme konusunda yapılan çalışmalarla adından sıkça söz ettiren Ödemiş, verimli topraklarını, ekonomik bir güce dönüştürüyor. Son zamanlarda salgın hastalıklarla boğuşan Dünya için üretmeye devam eden Ödemişliler, tarımsal ürünlerini pazarlama ve satış-dağıtım ağını kooperatifler kanalıyla tüm Dünya'ya sunuyor. Ekonomik gelişim ile birlikte kentin önemi artıyor. Çalışan, üreten ve paylaşan insanların huzuru bütün kente yayılmış durumda. Kent bir çiçek gibi kokuyor. Zeytin ağaçları kadar incir ağaçları da yıllara meydan okuyor. Pamuk tarlaları, bembeyaz bir

örtü gibi ovayı kaplıyor. Fidancılık kooperatifleri tüm Dünya ülkelerine fidan yetiştirmeye çalışıyor. Ege'nin bu küçük şehri dünyaya umut oluyor.

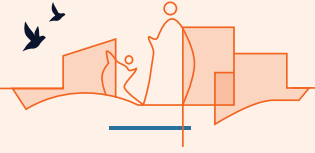
ruz (Güneş). Mezitli'nin öncülük ettiği kadın üretici pazarlarını da artık her yerde görmek mümkün (Yerelin Sesi).

Ümran Akça Ateş yıllardır kooperatifleşme konusunda yapılan çalışmalarla adından sıkça söz ettiren Ödemiş'in... tarımsal ürünlerini pazarlama ve satış- dağıtım ağını kooperatifler kanalıyla tüm Dünya'ya sunduğunu bildiriyor. Yine Ödemiş'te fidancılık kooperatifleri tüm Dünya ülkelerine fidan yetiştirmeye çalışıyor (Hümay).

Kentin kırsal olan ilişkisi sadece gıda ve tarım üzerinden ibaret değil. Kırsal alanların doğal ve kültürel özellikleri de çevrenin ekonomik gelişimine hizmet edebilecek imkanlar barındırabiliyor. Örneğin İbrahim Halil Bogatemur Bingöl'de yerel katılımcıların dahil olduğu bir proje çerçevesinde kırsal kalkınma ve turizm üzerine eğitimlerinin yapılacağına haberini veriyor. Bu sayede doğal güzellikleriyle ön plana çıkan şehri(mizi)n kültürel miraslarına da katkı sağlamak ve bölge insanına istihdam sağlayacak bir çok yeni projenin de temellerinin atılması bekleniyor (Doğu Postası).

Barış Özcan da 2024 yılında başlayan 'İzmir ve Kültürel Miras' temalı turizm tanıtım çalışmaları sayesinde "10 milyonuncu turisti içinde barındıran tur gemisi[nin] İzmir limanına" yanaştığının haberini paylaşıyor (Mavi İzmir).

Hayellerimizdeki kentlerin turizm gelirleri belli ilkelerin hayata geçirilmesi ile de artabiliyor. Erhan Eroğlu'nun hayalindeki Trabzon'un Yomra ilçesi dezavantajlı grupların ilçede herhangi bir engel yaşamadan tatil yapması için çıkmış olduğu gelecek tasarımında son derece etkili çalış-

ŞEHİRLERİN DİRİLİĞİ

malar gerçekleştirerek “engelsiz turizm” ilçesi olur ve “yabancı turistlerin gözdesi haline” gelir (Doğum Günümdeki En Güzel Hediye Şehrimin Dönüşümü).

Yine Trabzon’da “2015 de başlayan ve Trabzon Cazıları tarafından düzenlenen yerel festival” 15. Yılında “farklı ülkelerden gelen turistlerin ve yerli turistlerin yoğun katılımı” gerçekleşir (Cazıların Sesi).

DAYANIŞMA

2030’da kentlilerin dirliğinin sağlanması sadece yeni ya da gelişmiş ekonomik faaliyetlerle de sınırlı olmayacak gibi görünüyor. Dayanışma ve yardımlaşma pratikleri hayal atölyelerimize katılanların haberlerinde sıklıkla yer buluyor. Refah, artık sadece bir meta üretimi ve bunun adil bir alışverişinin ötesinde kaynakların paylaşımı ve döngüsel ilişkiler ile de tesis edilmeye çalışılıyor.

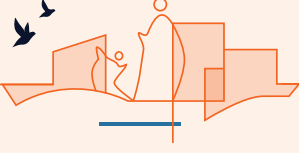
Bu dönüşüme dair bir hayali Hakan Özalkan’ın haberinde net olarak görebiliyoruz. Özalkan’a göre Eşitliğin özgürlüğün barışın ve çoksesliliğin inşa edildiği Beybun Köyü’nde dayanışma ve paylaşma ilkerince bağlılık ve aidiyet duygusu sayesinde emek sömürsü ve doğa tahribatı son buluyor. İmece üretimi ile kolektivism pratikte işlevsel oluyor (Papatya/Beybun).

Dayanışmanın tekrar kentlerin gündemine girmesiyle, kırsal alana özgü olarak düşünülen imece 2030’un kentlerinin gündeminde de yerini alıyor. Ankara’nın Mutluköy Mahallesi sakinleri birlikte kompost çalışmaları yapıyor, sebze ve meyve yetiştiriyor, su hasadı yapıyorlar. Üretim süreçlerinin her yere ve kolektif bir şekilde yayılması ile tekrar insani bağlarını kuran mahalle sakinlerinin ruh halinde gözle görülür bir iyileşme yaşıyor (Pozitif Haberler). Böylesi pratikler sayesinde israfın yerini “üretim... dayanışma ... köy kooperatifi” alıyor “herkes sağlıklı, ucuz gıda”ya erişebiliyor (Ekolojik Köyüm).

Ayzen Beril Bektemur haberdar ettiği “Kullanmıyorsan getir, kullanacak götürsün!” kampanyası sayesinde insanlar artık ihtiyaç duymadıkları eşyaları öğrenciler ve yeni ev kuranlara bağışlıyor. “Dünya En Süper Yardımlaşma Fikri Ödülü”nü kazanan bu çalışma artık ekonomik ihtiyaca cevaben değil geri dönüşüm ve yenilenebilirlik ilkeleri adına devam ettiriliyor (E-posta).

Takas pratiklerine bir başka örneğe de Rize’de rastlıyoruz. Okullarda kurulan atölyelerde çocuklar oyuncaklarını tamir edebilecek, yenileyebilecek, varsa eksik parçalarını tamamlayabilecek, dileyen oyuncak değişimi yapabilecek, ihtiyaç sahiplerine ulaştırabilecek (Hayalim).

Bu haberlerin ışığında 2030 kentlerinin dirliğinin sadece yeni ya da gelişmiş ekonomik imkan ve faaliyetler sayesinde değil hemşehrilerin dayanışma içinde birlikte hareket edebilme ve yardımlaşma pratikleri ile sağlanabileceğini görüyoruz.

ŞEHİRLERİN DİRİLİĞİ

ORTAK YAŞAM

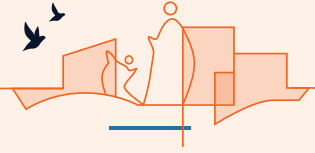
Atölye katılımcılarımız 2030’u düşlerken doğayla barışmak kadar hemşehrileri ile de daha yakın olabilmeye de büyük önem veriyorlar. Projenin pandemi şartlarında, evlere kapandığımız, sevdiğimizden ayrı kaldığımız bir dönemde gerçekleştirildiği bir dönemde gerçekleştiği düşünülürse bu hiç de şaşırtıcı sayılmaz. Haliyle, tekrar bir araya gelmemize izin verecek, bunu kolaylaştıracak etkinlikler, spor imkanları ve sosyalleşme mekanları sıklıkla şehir hayallerinde zikredildi. Zeynep Tokay’ın hayalindeki Ankara’da kaldırımlar genişletiliyor ve her mahallede araçlara kapalı yollar ve meydanlar oluşturuluyor. Bu meydanlarda mahalle halkının sosyalleştiği tiyatro salonları, sinemalar ve spor alanları bulunuyor (**Ankara Çevresi**). Belgin Doğan böylesi çabaları “yeşil sosyal” hareket bağlamında görüyor ve bu çerçevede “*fiziki iyileştirmelerin yanı sıra gençler, çocuklar ve yaşlılar için de sosyalleşme alanları*” oluşacağını hayalini kuruyor (**Mekan Ütopyası**).

Bu hayallerin derin ve yapısal önemini Hayriye bir arada yaşam arayışında görüyor: “*Farklılıklarla bir arada yaşamaya hazır olma[nın], kutuplaştırıcı söz ve siyaset dilinden uzak durmayı mümkün kılacak kentler*” (**Hayriye**). Yahya Ata da bireylerin birbiriyle dayanışması, bireylerin sosyal çevrelerinin insanları ayıran birkaç eğlence mekanından ibaret olmayan ortak imkanlar hayal ediyor (**Gazete-i Şehir**).

Zeynep Ürer’e göre, 2030 yılına geldiğimizde tesis edilecek böylesi ortak alanlar, toplumsal sorunlara karşı yapılan çalışmaları, çevre sorunlarını kısmen de olsa azaltmak/çözmek için yapılan proje çalışmalarını, verilen seminerleri, erişilebilirliği yüksek olan atölye çalışmalarını mümkün kılarak bir çok farklı meslek gruplarından, farklı kültürlerden insanların bir araya gelmesini sağlar ve bir nebze olsun şehrin içindeki farklı yaşamlara kendi açımızdan bir pencere açmamıza yardımcı olur (**Hayal**).

Kentlerin sadece konutlardan ve işyerlerinden öte bir anlam kazandığı böylesi hayallerin bir örneği Zeynep Birden’in yeni yaşam alanlarının oluşturulmasında farklı fonksiyonların bir araya getirildiği, günlük ihtiyaçların karşılandığı dengeli bölgeler olabilir. Birden bu bölgelerin Yalova’nın yeşil kent dokusunu bozmadan, insanların sosyalleşebileceği açık hava mekanları, spor alanları, tiyatro ve konser binaları içererek kent sakinlerinin bedensel ve kültürel gelişimine imkan tanınabileceğini düşünüyor (**Yerli Yersiz**).

Zihni Hepaçık özellikle çocuklara böylesi imkanlar tanımanın, onları çok daha mutlu ve neşeli kılacağını ve yepyeni şeyler öğrenmelerini sağlayacağını, farklı ilgi alanları keşfedebilmelerini ve ekran başında geçirdikleri süreyi azaltacağını ve en önemlisi de özgüvenlerini arttıracığına inanıyor. Bu amaca hizmet edecek şekilde Ankara’da “*sokakların dörtte birinin “Çocuk Sokağı” şeklinde yeniden*” tasarlandığını ve artık başkentte “*otomobil gürültüsünün yerini çocukların neşeli kahkahaları[nın] aldığı hayal ediyor*” (**Başkentten Havadis**). Maraym Mehrbod tam da böyle bir şehir hayal ediyor: “*Birkaç sokağı ve bol oyun alanı olan bir şehir. Her yerde oyun malzemeleri var ve şehirde oynayarak her şeyi öğrenir.*” (**Bir yabancıнын rüya şehri**). Aydın Arı bu hayali daha mütevazı bir düzeyde paylaşıyor: [öğrenciler] yaz tatili projesi

ŞEHİRLERİN DİRİLİĞİ

11 Kasım 2030

Aişe Yeğin

Yaşayan Hayaller

ÇOCUKLAR HAYALLERİNİ YAŞIYOR

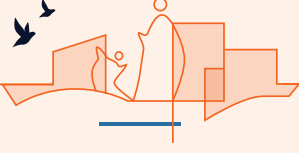

Gün geçtikte kalabalıklaşıp düzensizleşen kentlerimizde çocuklarımızı yani geleceğimizi unuttuğumuz bu günler de Kırşehir kenti tüm kentlerimize örnek olabilecek bir projeye imza attı. Araç öncelikli ulaşım planlamasından yaya öncelikli planlamaya geçen kent sağlıklı yaşam çabasının da kaygılarını taşıyor. Yaşanabilir, adaletli, vicdanlı, paylaşımcı ve bireyselci anlayıştan toplumsalcı bir anlayışa geçebilmenin ilk ve

temel altyapısını çocuklar oluşturur. Bunun bilincinde olan kent ilk önceliğini çocuklara sağlamış durumda. Her mahallenin her evin planlanmasında çocukların araç trafiğinden uzak ailelerinin göz kontrolünde olabileceği çocukların hayal güçlerini geliştirebileceği ve paylaşmayı öğrenebilecekleri şekilde açık yeşil alanlar tasarlanmış Kırşehir kentinde.

olarak öğretmenleriyle birlikte çok amaçlı oyun alanları yapmaya karar verirler. Bütçesini belediyenin karşılayacağı, uzmanların çalışmaları koordine edip destekleyeceği böylesi dört oyun alanı gerçekleştirilir (**Buca'nın Sesi**). Aişe Yeğin'in hayalindeki Kırşehir'de de çocukların araç trafiğinden uzak ailelerinin göz kontrolünde olabileceği çocukların hayal güçlerini geliştirebileceği ve paylaşmayı öğrenebilecekleri şekilde açık yeşil alanlar tasarlanıyor (**Yaşayan Hayaller**).

2030'da sokakların sadece çocuklar için değil tüm hemşehriler için bir kamusal alana dönüşebileceğini de okuyoruz. Şevket Özgün, örneğin, ilkinin Çankaya Bahçelievler Semtinde düzenlenecek sokak şenliğinin haberini veriyor. Özgün'ün hayalinde trafiğe kapatılacak sokaklarda belediye bandosu ve sokak çalgıcılarının konser vereceği çok eğlenceli ve halkın kaynaşmasına hizmet edecek bir şenliğin haberini okuyoruz (**Sardunya Kulüp**). Elife Müftüoğlu bu alanları Adana'nın karnavalların, konserlerin ve mitinglerin düzenlendiği eğlenceli meydanlar olarak düşünüyor (**Ada-**

ŞEHİRLERİN DİRİLİĞİ

nanın Sesiym). Adıyaman sokakları da daimi bir festival alanına, adeta birer sahneye dönüşüyor ve yaş ayrımı olmaksızın, müzik ve dans türü fark etmeksizin, insanların sokak sanatçılarına dans ederek eşlik ettiğini, parklarda, bahçelerde insanların kulaklıklarından gelen sese kulak verip tek başlarına dans edebildiklerini öğreniyoruz (**Her gün Haber**). Bu alanlar sayesinde kentler artık birbirinden şenlikli festivallere evsahipliği yapar hale gelir. İstanbul'da Gençlik Festivali (**Gelecek**), Denizli'de Bağbaşı Mahalle Festivali (**Benim Şehrim**), Ankara'da Müzik Festivali (**Hitit Güneşi**), Akçakale'de Uçurtma Festivali (**Yeniden Doğuş**) ve Trabzon'da Uluslararası Kadın ve Dayanışma Festivali'ne (**Cazıların Sesi**) dair hayaller okuyoruz.

Böylesi etkinliklerle tüm mahalleli/köy halkı ortak buluşma günlerinde hayallerini paylaşıp onları gerçekleştirmek adına ortak kararlar alıyor (**Güneşin Doğduğu Şehir**). Bu sayede pekişen mahallelik bilincinin insani bağları yeniden tesis edeceği ve sakinlerinin ruh sağlıklarına katkı yapacağı umut ediliyor (**Pozitif Haberler**). Yukarıdaki doğaya dair hayallerden bahsederken zikrettiğimiz bostanlar da bu bağlamda bir işlev kazanıp mahalle ölçeğinde bir birlikte yaşam vesilesi olarak karşımıza çıkıyor (**Minimal Yeşil**). Abdullah Kaan Doğanok da İstanbul'da atölyelerin düzenlendiği parklara sahip, tiyatrosu olan mahalleler hayal ediyor (**Khora**).

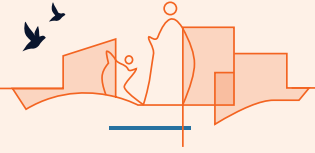
Esra Güney'in hayalindeki Kadıköy Belediyesi'nin öncülük ettiği etkinlik kafeleri de mahalle ölçeğinde kadınların yeni bir dili konuşacakları, konu üzerine tartışacakları, haftalık konser gibi etkinliklerin gerçekleşeceği aynı zamanda yeni hobi edinmeleri için çeşitli eğitimlerin düzenlendiği kamusal alanları temsil ediyor (**Gün**). Nazan S. Ergen de her mahallenin sınırları dahilinde halka açık ücretsiz tüm çocuk ve gençlerin faydalanabilecekleri spor alanları, tesisleri, aktivite alanları olmasını arzu eder (**Çocuk Gözümünden Şehrim Ordu**).

Mahallelerin böylesi etkinliklerle önemli bir mikro aidiyet odağı olması kent ölçeğindeki hemşehrilik bağının zayıflaması anlamına gelmiyor. Aksine Bekircan Durukan Ankara'da ulaşım altyapısının gelişmesi ile tüm yurttaşların kentin organik bir parçası olup, kentin sosyal hayatında önemli bir yer edineceklerini düşünüyor. Kentin çeperlerinden oturanlar için bile kentin sosyal hayatına katılmak artık zor olmayacak (**Karanfil**). Kolay ulaşım imkanları ile rahatlıkla erişilebilen kent merkezleri sosyal etkileşimin mümkün olduğu şehir meydanları ile kentin farklı kesimlerinin bir araya gelmesini mümkün kılacak (**Gündem**).

Bu meydanlar da şimdilerde görmeye alıştığımız bomboş beton alanlar gibi olmayacak. Hayriye Ataş Ankara Ulus'un trafiğe kapatılarak Ankara'nın hafıza merkezi haline getirilmesinin hayalini kurar. Ulus "**artık ana cadde boyunca dijital bilgilendirme panoları ile tarihi mekanlar hakkında bilgi**" edinebileceğiniz, gruplar halinde hafıza turlarına katılabileceğiniz bir meydana dönüşür (**Yerel Ahval Gazetesi**).

KÜLTÜR

Ortak yaşamın tesisinde kültürel faaliyetler büyük bir önem taşır çünkü bu etkinlikler hem hazırlık aşamasında hem de gösteri sırasında hemşehrilerin bir araya gelmesi için keyifli vesileler yaratır. Fatma Arguz'un hayal ettiği haberde belirttiği gibi yurttaşların kültürel yaşama katılma

ŞEHİRLERİN DİRİLİĞİ

yönlerini geliştirmeleri onların şehirlerine yönelik aidiyet duygularının gelişmesine hizmet eder (**Şehir Postası**). Dahası, kentler kamusal alanlarını kültür ve sanat etkinliklerine açarak hemşehrilerinin kendini özgürce ifade edebileceği alanlar sunmuş olur (**Her gün Haber**). Bu amaçla Ankara’da hayata geçirilen “*Kent ve Toplum Projesi*” çerçevesinde “*kültür faaliyetlerinin şehrin geneline yayılması ve ulaşımın geliştirilmesi*” amacıyla “*Kızılay, Mamak, Sincan, Keçiören ve Yaşamkent’te*” açılan “*Dayanışma Evlerinde*” tiyatro, heykel, sinema eğitimleri verilmeye başlanır (**Karanfil**). Ayşe Mutlu’nun düşlediği başkentteki “*gönüllülük esasıyla çalışan Ankara Kültür ve Sanat Danışma Kurulu*” koordinasyonunda da birçok etkinliğe ev sahipliği yapılır. Kurulun öncelikli amacı “*Ankara’yı Dünya kültür-sanat başkentleri arasında ön sıralara taşımak, kültür ve sanat yoluyla ulusal ve evrensel, geleneksel ve çağdaş değerler arasında sürekli ve kalıcı bir etkileşim sağlamak*” olacaktır (**Hitit Güneşi**).

İstanbul’da da oluşturulan Sanat Fonu düzenlediği yarışma ile ödüle layık görülen sanatçılara “*İstanbul’un dört bir yanındaki sergi, konserlerde boy gösterme ve İstanbul’un duvarlarını süsleme*” imkanı sunar (**Gelecek**).

Elife Müftüoğlu 2030’un Adanasının birçok özelliğinin yanında tiyatro festivallerine evsahipliği yapmasıyla da ünlenmiş olduğunu hayal eder (**Adananın Sesi**). Şehrin en büyük ilçesi olan Seyhan’da oluşturulan Yaşam Vadisi’nde insanlar eğitim sosyal aktivite spor kültürel çalışmalar sanat ve diğer aktivitelere ücretsiz erişebilmektedir (**Geleceğin Sesi**).

Hayallerdeki şehirlerde kentin dönüşümü de kültürel gelişimi amaçlayarak kurgulanır. Örneğin Elvan Akbay Ankara’nın Saraçoğlu ve Bahçelievler gibi mahallelerinin asıllarına sadık kalınarak yenilendiği, tarihi dokusunun korunduğunu yazar. Bu dönüşüm kapsamında açılan kültür sanat merkezleri sayesinde kent “*uyuyan değil, yaşayan bir şehir olur*”; tiyatro, bale ve konserler ... öğrencilerin ücretsiz olarak faydalanabileceği, bütün Ankaralıların da kolaylıkla ulaşabileceği etkinlikler haline gelir (**Yeşil ve Mutlu Bir Ankara**).

Özge Karabağ’ın hayalindeki Çocuk Atölyeleri Ağı da sokakta çalışan ya da yaşayan çocukların yerel yönetimlerin de desteği ile koruma altına alınmasını sağlar. Bu çocukların atölyelerde ürettiklerinden oluşan sergiler de bu çabaların meyvesi olarak mahallelilerle paylaşılır (**Umut**).

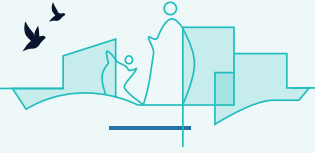
Çocuklara yönelik ve çocuklar için hayata geçirilen bir başka projede de Ankara Atatürk Mahallesi’nin sakini kadınlar kurdukları müzik gruplarının düzenlediği konserlerdir. Bu sayede mahalleli kadınlar hem müziklerini çocuklar ve aileleriyle paylaşır hem de konserlerden kazandıkları parayı çocuklara kitap almak için kullanırlar (**Hümay**).

Hayali kurulan kültürel çalışmalarda kadınlara ve çocuklara yönelik özel vurgular yapılması kentin dezavantajlı kesimlerinin sorunlarını hatırlamamıza vesile olabilir. 2030’un kentleri elbette böylesi grupların sorunlarını sadece kültürel faaliyetlerle çözme iddiasının ötesinde hayallere konu oluyor.

DEZAVANTAJLI GRUPLAR

2030'a gelindiğinde kentlerin her grubun insan ve yaşam haklarına saygı duyan yerleşimlere dönüşmesi proje kapsamında kurulan hayaller içinde önemli bir yer tutar. **"Mülteci Dost Kent, Çevre Dostu Kent, Genç Dostu Kent"** gibi kavramlarla tarif edilen bu modelleri Cem Gerçek **"Öğrenen ve Öğreten Kent"** olarak adlandırır (Şehir Fark'Ona). Bu şehirler günümüzde ciddi sorunlarla boğuşan dezavantajlı gruplara önemli imkanlar sunacaktır. Yaşlılar açılacak yaşlı bakım, rehabilitasyon evlerinde ve terapi bahçelerinde daha mutlu zamanlar geçirir (**Uyum**), tüm işaret levhaları yabancı dillerde de hazırlanarak yabancılara daha fazla saygı duyulur, onların yol ve yön bulması kolaylaştırılır (**Bir Yabancı'nın Rüya Şehri**). Fakat kentlerin kadınlar, gençler, çocuklar ve engelliler gibi bazı belli dezavantajlı grupların yaşam standartlarını iyileştirmek için geçireceği hayal edilen dönüşüm katılımcıların haberlerinde daha fazla yer bulur.

DEZAVANTAJLI GRUPLAR

6 Mayıs 2030

Hicran Karadoğan Kınık

Samsun'lu Kadınların Sesi

KADINLAR ARTIK HER YERDE

Samsun'da yaşayan kadınlar, 2030 yılına geldiklerinde şehrin yönetimde söz sahibi olmalarının getirdiği kazanımları paylaşıyor. Samsun nüfusunun % 51'ni oluşturan kadınlar, daha önceki yıllarda karar alma mekanizmalarında kadınların yeteri kadar yer almasının hizmetleri olumsuz etkilediği yönünde hem fikirler. Samsun'da yaşayan kadınlar adına söz alan Samsun Kadınları Platform sözcüsü ve aynı zamanda Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı E.D " Hepinizin de bildiği gibi Samsun, Kadın Dostu Kent ünvanının gereğini yerine getirdi. Artık kadınlarımız ilimizde önemli yerlerde söz sahibi" dedi.

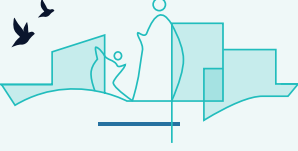

KADINLARIN KENTİ

Katılımcılarımız, 2030'un kentlerinin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik çok somut ve kararlı adımlar atmış olduğunu hayal ediyor. Kadınların 2030 yılına geldiklerinde şehrin yönetimde söz sahibi olmaları (**Samsun'lu Kadınların Sesi**) ile gerçekleşmesi mümkün olan düzenlemeler ve dayanışmalar sayesinde kadınlar yan yana olmanın getirdiği güçle artık eşitliği sonuna kadar savunur ve cinsiyetçi dili ortadan kaldırır ve böylece denge tahtasının üzerinde ilk defa eşit konuma gelir (**Yoldaş**). Öyle ki Mihriban Yuva son yerel seçimlerde kadın ve erkek belediye meclis üyelerinin eşitlendiğinin müjdesini paylaşır (**Güneş**). Daha da dikkat çekici bir gelişmeyi de Rukiye Çinkılıç duyurur: 2030'da artık Adana'da 15 ilçenin tamamının kadın belediye başkanları tarafından yönetilmektedir (**Geleceğin Sesi**).

Kadınların yerel yönetimlerdeki bu aktif varlığının izleri toplumsal cinsiyet eşitliğinin ötesinde de ortaya çıkar. Görevdeki kadın belediye başkanları şehirlerini dayatmacı, savaşçı ve doğayı yok eden politikaların tamamından kurtarıp doğa ile barışarak barışçıl, eşitlikçi ve çoğulcu şehirler inşa etmeye soyunurlar (**Özgür Gelecek Gazetesi**).

Merve Yurdakoş tam da bu bağlamda kendi şehrinde cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmış olmanın, kadına şiddetle olan mücadelesinde yakalanan başarının ve kadınların şehrin tüm ilçe, mahalle ve sokaklarında, istedikleri saatte, istedikleri kişiyle, diledikleri kıyafetle özgürce dolaşmalarını sağlamanın haklı gururunu paylaşır (**Gelecek Postası**).

DEZAVANTAJLI GRUPLAR

2030'un haberlerinde Türkiye'nin en büyük kentlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik atılan büyük adımların haberlerini de okuyabiliriz. Duru Deniz kendi başkanlığında İstanbul'un katılımcı ve kapsayıcı bir yönetim anlayışına sahip olması sayesinde yepyeni bir çehreye kavuştuğunu ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin de sağlandığının haberini verir (**İstanbullu**).

İzmir'in Büyükşehir Belediye Başkanı Kısbes Seyhan Aydın da İstanbul Sözleşmesi'nin gereğini yerine getirmek için şiddet önleme mekanizmalarının yanı sıra zihniyet dönüşümü için valiliğe bağlı halk eğitim kurslarında toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerine hız vermek için yerel yönetim ve merkezi yönetimin el ele işbirliği içinde çalışmaktan duyduğu mutluluğu ifade eder. Aydın'ın haberinde bu işbirliğinde Valinin LGBTİ birey olmasının da etkisi olduğunu okuyabiliriz (**Eşitlik**).

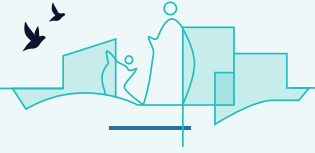
Ankara da *“toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin tamamen ortadan kalkmasıyla, herkesin istediği saatte sokaklarda tek başına güvenle dolaşabildiği”* bir kent olur (**Yeşil ve Mutlu Bir Ankara**). Ankara'nın kadın dostu oluşunu Zübeyde Ozanözü de teslim eder: Ankara kadınların *“şiddete maruz kaldıkları takdirde haklarını güvence altına alacak mekanizmalara erişimini ve yerel yönetimlerin planlama ve karar alma süreçlerine katılımını sağlayarak kentsel yaşamın tüm alanlarında eşit bir biçimde yer almasını destekleyen bir kent”* olur (**Ankara'nın Sesi**). Zübeyde Ozanözü de Ankara'nın kadın dostu niteliğini sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlere; istihdam olanaklarına; kaliteli, kapsamlı kentsel hizmetlere (ulaşım, konut, güvenlik, vb) erişim imkanların sunulduğunu ifade ederek teslim eder (**Ankara'nın Sesi**).

Trabzon'un Avrupa Kadın Erkek Eşitlik Şartı'nı ilk imzalayan belediye olarak düzenlediği “Uluslararası Kadın ve Dayanışma Festivali” de tüm dünyanın ilgisini çekmektedir (**Cazıların Sesi**).

Toplumsal cinsiyet artık sadece büyük kentlerin değil, mahallelerin de gündemindedir. İzmir Buca'nın Kırıklar, Belenbaşı ve Karacağağaç mahallelerinde yürütülen bütçe hakkı çalışmaları sayesinde toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme şehrin gündemindedir (**Buca'nın Sesi**).

2030'da toplumsal eşitlik politikalarının kadınların ekonomik hayata katılımını da desteklediğini görüyoruz. Nilüfer Demiroğlu, örneğin, 12 ilde açılan Çocuk Bakım Merkezleri sayesinde 6 yaşından küçük çocuğu olan kadınların işgücüne katılmasının kolaylaştığını hayal eder (**Nilüfer Demiroğlu**). Adana'da da benzer şekilde *“il sınırları içinde kalan tüm mahallelerde çocuk kreşleri”* açılarak kadınların işgücünün ekonomiye katılması mümkün kılınmıştır (**Şehir Postası**). İzmit de 2019 yılında tarihinin ikinci kadın belediye başkanının yönetiminde kadının ekonomik hayattaki konumunu iyileştirici adımlar atmaya devam eder. Sinem Gülenç'in haberinden, daha 2020 yılında kadın girişimcilere yönelik kurulan izmitcarsisi.org platformunun 2030'da 1000'e yakın e-dükkanla hem İzmit halkı hem de tüm internet kullanıcılarına hizmet verdiğini öğreniriz (**İzmitim**).

Gelecekte kadınların kamusal alanlarda daha rahat olabileceği de hayal ediliyor. Mahallelerdeki karanlık noktaların aydınlatılması ile geceleri dışarıda olduğu için tedirginlik duyan kadınların endişesinin önüne geçilmiş. Dahası *“Güneş Mahallesinde birçok noktaya kurulan acil yardım butonları ile kadınların kendisini tehdit altında hissetmesi durumunda o mahallede görev yapan bekçileri olay yerine yönlendiren bir sistem”* geliştirilerek kadınların günün istediği vaktinde

DEZAVANTAJLI GRUPLAR

6 Mayıs 2030

Ayşe Akkaya

Buldan'da Yaşam

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ YAŞATTI

Buldan Cumhuriyet mahallesi sakinlerinden A.A boşanmak istediği eşi D.C tarafından bir süredir planlı ve sistematik bir şekilde tacize uğradığı ve boşanma talebini reddettiği şikayetiyle savcılığa başvurarak yardım ve koruma talep etti. Bunun sonucunda savcılık hemen konuyla ilgili araştırma başlatarak A. A'ya koruma atanmasına ve İstanbul Sözleşmesi madde 57 uyarınca hukuki yardım talebine olumlu cevap verilmesine karar verdi.

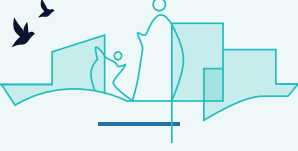

korkusuzca sokaklarda bulunmasına olanak sağlanmış (**Nilüfer Demiroğlu**). Ayşe Akkaya'dan da her şeye rağmen şiddet tehdidi alan kadınların taleplerine kamu kurumlarının hemen yanıt verdiğini öğreniyoruz (Buldan'da Yaşam).

Kadın örgütleri de bu süreci desteklemek ve hızlandırmak için ortak örgütlenmelere yönelirler. Kadın sorunları ile ilgilenen dernekler ve vakıflar ortak amaçları doğrultusunda tek bir çatı altında birleşerek yeni projeler hazırlar ve 2030'un ilk ayında aldıkları kararları Meclis'e sunar ve ilk beş maddeyi yönetmeliğe sokabilmeyi başarır (**HayalEte**). Bu gelişmelerin sadece kağıt üstünde kalan kararlardan ibaret olmadığını da Dilara Mine Alparıslan'dan mutlulukla öğreniyoruz. Alparıslan'ın haberine göre Ankara'nın Çankaya ilçesinde 2029 yılı boyunca kayda geçen kadına, çocuğa ve hayvana şiddet vakası sıfır olmuştur (**Eşitlik**).

Kadınların sosyal yaşamında da çok önemli gelişmeler yaşandığını mutlulukla öğreniyoruz. Esra Güney ilk örneği Kadıköy'da hayata geçen ve kadınların kendileri için zaman yaratması ve tüm hayat koşuşturmalarından uzaklaşmaları için tasarlanan etkinlik kafelerinin yaygınlaşmasının hayalini kurar (**Gün**).

Bu hayallerin ışığında Türkiye kentleri artık toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamış ve güvence altına almış yerleşim yerleri olur. Ama 2030'dan beklentisi olan tek dezavantajlı grup kadınlar değildir.

DEZAVANTAJLI GRUPLAR

GENÇ KENTLER

2030'un Türkiye kentlerinde ilgi ve destek görmesi hayal edilen bir başka grup da gençler gibi görünüyor çünkü çoğu artık üniversite mezunu olan gençlerin 2030'da hala iş bulma veya bulunduğu işyerinde hak edilen miktarlarda bir ücret karşılığı adil ve insancıl mesai saatleriyle çalışma oranı ters orantılı şekilde bir hayli düşük (**Tayyar Demirtaş**).

Orhan Albayrak bu soruna yönelik olarak kent yönetimlerinin geliştirdiği bir programın hayalini paylaşıyor. Albayrak'ın haberine göre belediyenin kabul ettiği program kapsamında gençler hayallerindeki mesleklere ulaşmak için profesyonel danışma hatlarından destek alacak ve gruplara bölünerek bir mentor aracılığıyla haftalık eğitimlere tabi tutulacak. Dahası belediye, imkanlarını kullanarak bu gençleri yurtdışına eğitime gönderecek ve elindeki imkanlarla gençler için istihdam alanları oluşturarak genç işsizliğin çözümü için bir çalışma içine girecek (**Genç Gazete**).

2 Ocak 2030

Ali Ademhan

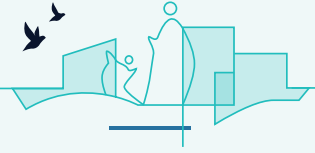
Yenişehir Gazetesi

BAMBAŞKA BİR ŞAHİN TEPESİ

Genç Dönüşüm Projesi ile gençler yönetime katılıyor. Beyin göçü oranlarının 2020'li yılların başında oldukça fazla olduğu hepimizin malumu. Genç Dönüşüm Projesi ile birlikte şehri gençler tasarlıyor. Göçler azalıyor. Peki nedir bu proje gelin yakından tanıyalım. 15 Ocak 2029 yılında başlanan proje, gençlerin fikirlerini her türlü kamu kurum ve kuruluşlarında değerlendiriyor. Projeye göre Nüfus Müdürlüğü'nden kaymakamlıklara, belediyelerden barınaklara, aş evlerinden

belediyelere ait kafelere kadar geniş bir çalışma alanında liseli ve üniversiteli gençler değerlendiriliyor. Her kurum verilen kota kadar öğrenci istihdam etmek zorunda. Öğrenciler çalıştıkları departmanla alakalı fikirler üretiyorlar. Projenin en önemli sebeplerinden biri dünyanın hızla değişmesi ve kamu kuruluşlarının bu hızla ayak uyduramaması. Gençler internet ortamında sürekli yeni fikirlere maruz kaldığından gelişime ve geliştirmeye açıktır. Gençler projelerini, fikirlerini şehre kazandırırken devlet öğrenci ilişkisi geliştiriliyor. Ayrıca daha önce stajyer kabul etmeyen birçok kurum da daha verimli çalışıyor. Staj için kabul alamayan üniversite ve lise öğrencileri ayrıca bir internet sitesi aracılığı ile proje paylaşımında bulunabiliyor. Ayrıca yine stajyer öğrencilerin seçmiş olduğu, belirli bir yaşı doldurmuş üniversite öğrencileri belediye meclisinde birer delege olarak görev alıyor. Böylece en hantal kurumlar olarak görülen kamu kurumları yüksek verim elde ederken gençler yönetimde söz sahibi oluyor.

DEZAVANTAJLI GRUPLAR

Gençlerin kamu kurumlarında çalışma imkanına kavuşması sadece bir istihdam sorunun çözümünü değil, bu kurumların dünyanın değişim hızına uyum sağlayabilmesini de anahtarı. Ali Ademhan'ın hayalini kurduğu Genç Dönüşüm Projesi tam da buna hizmet edebilecek bir adım. *“Projeye göre Nüfus Müdürlüğünden kaymakamlıklara, belediyelerden barınaklara, aşevlerinden belediyelere ait kafelere kadar geniş bir çalışma alanında liseli ve üniversiteli gençler değerlendiriliyor. Her kurum verilen kota kadar öğrenci istihdam etmek zorunda. Öğrenciler çalıştıkları departmanla alakalı fikirler üretiyorlar.”* Böylece bu kurum ve tesislerin işleyiş ve faaliyetlerine genç bir soluk kazandırılmış oluyor (**Yenişehir Gazetesi**).

Kamu kurumlarının gençlere yönelik bir başka desteği de onların öğrenim hayatlarını kolaylaştırmaktan geçecek. Yavuz Selim Tunç'un hayalinde Ankara Büyükşehir Belediyesi öğrencilerin toplu ulaşımında ücretsiz olarak faydalanabilmelerini ve ailesinden uzakta, öğrenci evinde yaşayanların ücretsiz su ve elektrik kullanabilmelerini sağlıyor (**Tandoğan**).

Kamu kurumlarının ötesinde gençler de kendi kurum ve platformlarını kurarak sorunlarını dilelendirmeye, bunlara yönelik çalışmalar yapmaya başlamış gibi görünüyorlar. Örneğin Şanlıurfa'nın sınır ilçesi Akçakale'de gençler kurdukları platformla *“Geleceğimizle ilgili neler yapabiliriz? Toplumda daha etkin olabilmek için neler hangi argümanları konuşmalıyız? Daha fazla dayanışma ve örgütlenmeyi nasıl başarabiliriz?”* gibi sorular üzerinde birlikte düşünmeye ve tartışmaya başlarlar (**Birlik Gazete**). Bingöl'de de kurulan Patika Derneği *“Birlikte Yürüyoruz, Farkındalık Oluşturuyoruz”* adlı projeleriyle 20 ülkeden 50 genci kentte bir araya getirir. 10 gün süren projede *“kırsal kalkınma ve turizm üzerine eğitimler”* yapılır (**Doğu Postası**).

Tüm bu hayal mahsulü haberler kentlerin gençlerin sorunlarını gören ve bu sorunların çözümünü hedefleyen politikaları geliştirmeye soyunacağına dair umudumuzu besliyor. Dahası bu kentler sadece gençlerin değil, çocukların da beklenti ve ihtiyaçlarına daha duyarlı bir hal alıyor.

ÇOCUKLARIN KENTLERİ

2030'un kentlerinin öncelikli hedef gruplarından bir diğeri de çocuklar çünkü proje katılımcılarımız yaşanabilir, adaletli, vicdanlı, paylaşımcı ve bireyselci anlayıştan toplumsal bir anlayışa geçebilmek için önceliğin çocuklara verilmesinin gerekliliğine inanıyor (**Yaşayan Hayaller**). Tüm insanlara dost bir şehir tasarlamak için kendimizi tüm insanların yerine koyabilmeliyiz ki onların bakış açısını anlayabilelim. Maraym Mehrbod böyle bir kenti birkaç sokağı ve bol oyun alanı olan ... Her yerde oyun malzemeleri olan böylece de oynayarak öğrenmeyi mümkün kulan bir şehir olarak hayal eder (**Bir Yabancı'nın Rüya Şehri**). Nazan S. Ergen'in haberinde böylesi parkların Ordu'da yaygınlaştığını okuruz. Ergen, nefes alma yeri olarak tanımladığı bu oyun parklarının, satranç parklarının “her mahallede evlerimizden genç yaşlı herkesin ulaşabileceği mesafede çok sayıda” olmasını düşler (**Çocuk Gözümünden Şehrim Ordu**).

Parkların ötesinde kentin tüm sokakları da çocuklara hitap eder hale getirilebilir. Zihni Pekayık Ankara'da kent konseyi, mahalle meclisleri, belediyeler, hükümet ve sivil toplum bir araya gelerek çocukların sağlıklı, güvenli ve mutlu bir ortamda gelişmesi için çalıştığının haberini ve-

DEZAVANTAJLI GRUPLAR

rir. “Kentin mimari yapısından sokaklarına, okullarından parklarına kadar her alanda hayata geçirilen dönüşüm sayesinde artık her 10 çocuktan 9’u yürüme mesafesindeki bir okulda eğitimini alıyor. Sokakların dörtte birinin Çocuk Sokağı şeklinde yeniden tasarlanması ile, otomobil gürültüsünün yerini çocukların neşeli kahkahaları alıyor. Her mahallede kurulan gündüz bakım evleri, okul öncesi eğitim merkezleri ve özel eğitim kurumları sadece çocukların değil ailelerin de yüzünü güldürerek tüm dünyada örnek gösteriliyor” (Zihni Pekaçık).

Kentlerin bu dönüşümü sayesinde “sokak çocuğu” mefhumu da tanım değiştirir: “Artık sokak çocuklarımız değil çocukların sokakları var diyebiliyoruz. Çalışan değil gezen, sokakta yaşayan değil oyunlar oynayan çocuklarımız var” (Umut).

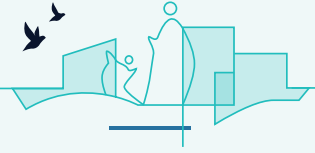
Gelecekte sadece oyunlar değil oyuncakların da farklı bir eğitim işlevi kazanabileceğini öğreniyoruz. Rize’de çocukların ev ve okul arasında çok da mutlu olmadıklarını gözleyen eğitimci ve ailelerin bir araya gelerek okullarda tamir atölyeleri kurar. Bu atölyelerde çocuklar usta öğretici ve üniversitenin ilgili bölümlerinde okuyan öğrencilerle oyuncaklarını tamir edebilecek, yenileyebilecek, varsa eksik parçalarını tamamlayabilecek oyuncak değişimi yapabilecek. İhtiyaç sahiplerine ulaştırabilecek. Tüm bu çalışmalara hibe edilen oyuncakların satışından elde edilecek gelir ile sağlanacak (Hayalim).

Merve Yurdakoş kaleme aldığı hayalinde İstanbul’da Türkiye’nin ilk ve Avrupa’nın en büyük çocuk eğitim, eğlence ve sağlık merkezi ÇESAM’ın (Çocuk Eğitim, Eğlence ve Sağlık Merkezi) açılış haberini paylaşır. Okul öncesi ve okul çağında olan çocukların eğitim, barınma, öğrenim, sağlık ve eğlence ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan bu merkez kimsesiz çocuklar ve yatılı öğrenim almak isteyen ailelere 150 yatak kapasiteli yatakhane, merkezin kendi tarım arazisinden organik ürünlerle hazırlanan yemeklere erişim olanağı sunan yemekhanesi, tiyatro ve sinema salonu, 1000 kitap arşivine sahip dijital ve yerleşik kütüphanesi, oyun parkları, online oyun odaları, akıllı sınıf ve dijital eğitim imkanları, yabancı dil eğitimi gibi birçok hizmeti bünyesinde bulunduruyormuş (Nabız).

Çocuklara yönelik bu alanlar illa da İstanbul’da olduğu kadar kapsamlı olmak zorunda da değil. Ordu’nun İstanbul Boğazi Köyü’nde kurulan erken çocukluk dönemindeki çocuklar için kütüphane çocukların okuma yazma öğrenmeden kitapla tanışmasını sağlar. Kütüphane’nin gördüğü ilgi sayesinde proje tüm köylere yayılır (Ordunun Dereleri).

Abdülrezzak bin Ardacan da yönetimi tamamen çocuklara bırakılmış bir kent hayal eder: Evlatistan. Çocukların geliştirdiği politikalarla bu kent müthiş değişimlere imza atar: “Sürdürülebilir enerji kaynakları yoluyla ekolojik bir denge elde edildi. Tarım yerelde yaşayan insanlar için yeterli hale getirildi. İstihdam koşullarında da eskiye oranla iyileşme var. Geçen yüzyıldan kalma gökdelen gibi yapılar bu kent örnek alınarak artık istenildiği zaman yeryüzünde bazen de yer altında olabiliyor. Bu da kentin daha fazla yeşil alanla buluşarak global iklimin menfi etkilerini en aza indiriyor” (Vukuat-ı Havadis).

Bu hayaller ışığında çocuklara sunulan huzur ve mutluluğun zamanla tüm kent sakinlerine yayılacağını düşünebiliriz. Fakat fiziki ve sosyal birçok engelle yaşamak zorunda kalan kesimler için daha fazlasını vaat eden kentleri de hayal etmeliyiz.

DEZAVANTAJLI GRUPLAR

ENGELLERİ UNUTTURAN KENTLER

Engelli nüfus, projenin gerçekleştiği günlerin kentlerinde görmezden gelinemez sorunlar ve zorluklar yaşayan bir diğer grup. Öyle ki, bu zamanlarda bir toplu taşıma aracında tekerlekli sandalye kullanan birini görünce herkes o tarafa bakmakta. Oysa 2030'a geldiğinde engelli çocuklar kimseye ihtiyaç duymadan tramvayları rahatça kullanıp okullarına ulaşabilmekte (**Şehir Gazetesi**). Mehmet Dikeç de Akçakale'de engellilerin şehir içinde tekerlekli sandalye ile dolaşımını zorlaştıran yüksek kaldırım taşlarının yeniden düzenlendiğini hayal eder (Yeniden Doğuş). Ankara da **"engelleri kaldıran bir şehir"** olur; artık engellilere ilişkin tüm olanaklar mahallelerde sunulmaktadır (**Ankara Çevresi**). İstanbul'da da şehrin tüm metro istasyonlarında fiziksel engelli vatandaşlar için inşa edilen özel yollar ile engelli kent sakinleri direkt olarak bir vagona yönlendirilmektedir (**Büyükçekmece Postası**).

Benzer şekilde Gökay Bağ da, Pamukkale'nin engellilerin sosyal hayata en çok katıldığı kent olacağını hayal ediyor. Bağ'ın hayalinde gerçekleştirilen ve "engelli bireylere sosyal hayata katılım süreleri, şehirde rahat ulaşım sağlamaları, insanların sosyal hayattaki bakış açısı vb. sorular" içeren bir ankette Pamukkale "engelli bireylerin yaşamaktan en çok mutlu olduğu" kent olarak çıkar (**Engellilerin Güncesi**). Keza Kuşadası da "engelli dostlarımızın her yere rahatça ulaşabildiği" bir şehre dönüşmüştür (**Hayalimdeki Kuşadası**). Bursa'da da "engellilerin yaşam merkezlerinin sayılarının" artmasına (**Yeşil Bursam**), Mersin'de Down sendromlular tarafından işletilen down kafelerin sahil kesimi boyunca yayılmasını hayal ederiz (**Yerelin Sesi**).

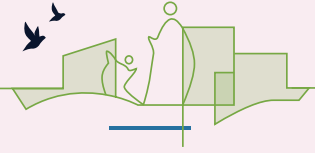
Kültürel etkinlikler de engelliler için artık daha erişilebilir hale gelir çünkü örneğin İstanbul'da konser alanları ve sinema salonları gibi kültür mekanlarının da tamamına yakının engellilerin ulaşımına uygun hale gelir. Bu salonlarda yapımında engellilerin yer aldığı filmlerden oluşan seçkiler gösterime sunulur. Bu dönüşümü mümkün kılan da engellilerin siyasal hayattaki artan varlığı ve karar verici konumuna gelebilmeleridir. Nitekim İstanbul'un bu dönüşümü yaşamasında "kendisi de bir bedensel engelli olan Özge Çiçek" in İBB Başkanının danışmanlarından biri olması etkili olur (**Şehir Gazetesi**). İstanbul'un hayata geçirdiği **"katılımcı ve kapsayıcı yönetim modeliyle herkes için yaşanabilir bir kente"** dönüşmesinde kentin **"otizmli belediye başkanı Duru Deniz"** in elbette etkisi büyüktür (**İstanbullu**).

Kentlerin böylesi erişilebilir bir hale gelmesi sadece engellilerin hayatları bakımından bir dönüşüme işaret etmez. Bu politikalar sayesinde ortaya çıkan erişilebilir bir çevre, her şeyi korur, kaynakları verimli kullanır, yasalara ihtiyaç duymazsınız, yaşayan hiçbir şeyin yardıma ihtiyacı yoktur... Erişilebilirlik her şeyin cevabıdır, sağlıktır, huzurdur, mutluluktur. Bir şeye değil her şeye hizmet eder (**Erişebilirsiniz**).

Sihirli
Değnek
Değil
Demokratik
Yönetim

SON
SÖZ

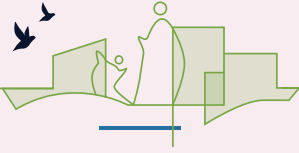
Pandeminin, ekonomik sıkıntılarının, iklim krizinin, politik gerginliklerin ortasında okuduğumuz tüm bu hayal mahsulü haberler şimdiki sorunlarımızın, arzu ve özlemlerimizin de temsilcileridir. Bu hayallerin çoğu hayal olsa da ütöpik sayılmaz çünkü kamu kaynaklarının farklı kullanımı, önceliklerin yeniden gözden geçirilmesi, temel ilkelerin hatırlanıp sadakatle izlenmesi gibi değişikliklerle mutluluk, sağlık, huzur ve adalet vaat eden, doğayla uyum içinde, dirlik sunan, tüm toplum kesimlerinin ihtiyaçlarını gözetken kentlerin inşası hiç de olanaksız değil.

Ama böylesi bir değişimin kendiliğinden, sihirli bir değnek ya da kahraman yöneticilerle olabileceğini de düşünmemeliyiz. Hayallerimizdeki bu kentlere ulaşmak için idari süreçlerin yapı ve işleyişlerinde kökten değişiklikler gerekiyor. Ancak halkın karar ve planlama aşamalarına katılımını sağlayıcı, kolaylaştırıcı mekanizmalar ve yapılar bu değişimi mümkün kılabilir. Yani ancak demokratik bir yönetim hayallerimizdeki kentlerin anahtarı olabilir.

Daha demokratik bir yönetim tesisinin gerekliliği, hayallere bakarak yapılan bir çıkarım da sanılmasın. Bu değişimi hayal eden birçok hayal mahsulü habere de rastlıyoruz. Örneğin İbrahim Kurt *“ideal kente”* ulaşmak için merkezi ve yerel yönetimler, STK temsilcileri, kentsel platformlar ve toplumun farklı kesimlerini oluşturan grup temsilcilerinin bir araya gelerek *kentlerin mekansal ve idari planlanması* adına öncelikle bir kentsel verilerin ortak bir veritabanında toplanmasına, bir Kentsel Karar Alma Anketi (KKAA) ile kentlilerin gerçekleştirilecek çalışmaların bütün basamaklarında aktif yer almasına ve yerel ve bölgesel özel alanlara ve ihtiyaçlara yönelik özel incelemeler yapılmasına karar verildiğini hayal eder. **(Ütopyalar Güzeldir)** Zehra Haber de *“Hayalimizi Tasarladığımız İstanbul”* yarışması ile kent sakinlerinin hayallerini, dileklerini ve isteklerini dile getirebilecekleri bir tasarıma katkı verebildiklerini yazar **(Halktan Haberler)**.

Böylesi incelemeler bazı kentlerde izleme niteliği de kazanır. İzmir’te yerel örgütlenmenin güçlenmesi ve halkın yönetimde daha fazla söz sahibi olabilmesi adına oluşturulacak izleme komisyonları, belediye meclislerinin gündemini takip ederek meclislerde gerçekleştirilen toplantıların sürecini, alınan kararları, kararların usulüne uygun olarak alınıp alınmadığını, tüm meclis paydaşlarına söz hakkı verilip verilmediğini, paydaşların katılım gösterip göstermediğini rapor halinde kamuoyuyla paylaşır **(Yerel Gündem)**. İzmir’de her mahallede muhtarlar ve mahalle meclisleri üyeleri ile bu meclislerin değişik komisyonlarının üyeleri ve dileyen kenttaşların katıldığı eğitimler sayesinde bütçe okuryazarlığını geliştirerek katılımcı bir yönetimin tesisi amaçlanır **(Buca’nın Sesi)**.

Denizli Pamukkale’nin *“Türkiye’nin en yeşil ilçesi”* seçilmesinde *“Mahalle Konseyleri”* tarafından gerçekleştirilen insan, hayvan ve bitkilerin bir arada yaşayabilmeleri konusundaki etkili çalışmalar çok önemli bir unsur olur **(Yeşil Şehrin Sesi)**. Sadece Pamukkale de değil, Ayşe Şule Süzük’e göre tüm Denizli mahalle konseylerinde alınan kararlar doğrultusunda güvenli, sakin, temiz, işsizliğin olmadığı, katılımcı bütçe ile herkese eşit yakınlık gösterilen harika bir kente dönüşür **(Benim Şehrim)**.

1 Ocak 2030

Güldane Kılıç

Onuncu Kent

YENİ BİR KENT MÜMKÜN

Kars küllerinden yeniden doğuyor. Baltık mimarisinin etkin örnekleri ile dolu olan Kars varolan değerleri tekrardan yaşamsallaştırıyor. Tarihi binalar öncelikle tesbit edilerek koruma altına alınıyor. Koruma altına alınıp tescillenen binalar yapı hacim , iç alan olarak değerlendirilip tekrardan nasıl bir kullanım alanına sahip olacağı kent sakinlerinden oluşan kent meclisi tarafından tartışılıyor. Düzenli aralıklarla kars kent parkında buluşan meclis katılımcıları kent parkında bulunanları da bu değerlendirme sürecine dahil ediyor. Bir araya gelen kent sakinlerinin öncelikli talebi bu tarihi yapıların aslına uygun olarak restore edilmesi. Camiye çevrilen kiliselerin halklararası barış için tekrardan aslına uygun hale getirilip ibadete açılması isteniyor.

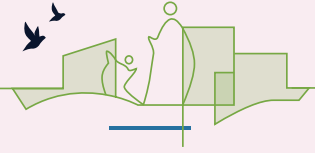

Güldane Kılıç da Kars'ta "koruma altına alınıp tescillenen binaların tekrardan nasıl bir kullanım alanına sahip olacağını kent sakinlerinden oluşan bir kent meclisi tarafından tartışılıp, karara bağlandığını bildirir (**Onuncu Kent**).

2030'da daha katılımcı yönetim sistemlerinin kurulmasında gelişen teknoloji ve imkanlardan da faydalanılabilir. Artık çevrimiçi ve dijital müzakere, karar ve izleme süreçleri ile demokratik yönetim sistemleri kurulabiliyor. Örneğin İstanbul Beykoz ilçesinin Çavuşbaşı semti bu yenilikler yani planlama sırasında mevcut teknolojilere önem verilmesi ve ileri teknolojik şehir uygulamaları için sistemlerin geliştirilmesi sayesinde daha erişilebilir olmuş ve araç bağımlılığından kurtulma eşliğine gelir (**Haber34**).

Bingöl'de de hizmete sunulan site ve uygulamalarda, kadın hakları, çocuk hakları, özel gereksinime ihtiyaç duyan bireyler ve hayvan hakları gibi sekmeler sayesinde ilgili bakanlıklara, kurum ve kuruluşlara dilek, öneri ve şikayetler de bulunabiliyor ve tek bir tıkla daha çok kişiye ulaşılabilir. Bu sayede aktif vatandaşların birbirleri ile iletişimde olabiliyor ve farklı yaş gruplarının dertlerinin dinlenilmesi mümkün hale gelir (**Bi'Hayal Yeter**).

Daha katılımcı bir yönetime geçiş illa da bildik yönetsel süreçler üzerinden de olmaz. Türkiye ve dünyanın farklı bölgelerinden gelen kesimlerin katılımı ile Ankara'da yapılan dans günü sonra-

sında katılımcı toplulukların kurduğu inisiyatiflerin sundukları çözüm önerileri yerel yönetimlerce uygulama amaçlı mahalle meclislerine iletilerek *“Ankara’da katılımcı bir demokrasi sistemi”* hayata geçirilir (*Şehirin Rengi*).

2030’a gelindiğinde mahalle artık demokratikleşme anlamında önemli bir işlev kazanır. Birçok şehirde mahalle meclisleri kurulur (*Geleceğin Sesi, Şehir Fark’Onda, Şehirin Rengi*). Denizli’de mahalle meclisleri sayesinde *“kamucu bir belediyecilik ve aktif kentlilik”* hayata geçirilmiştir (*Benim Şehrim*). *“Ankara Kent Konseyi Semt Kültürü Çalışma Grubunun öncülüğünde Ankara’da sokak şenlikleri”* düzenlenir (*Sardunya Kulüp*).

Hayal mahsulü haberlerinin sonunu bu sokak şenlikleri ile yapmış olalım. Çünkü tüm bu hayaller şenlikler düzenleyen kentlerden öte Ivan Illich’in tabiri ile şenlikli bir topluma ev sahipliği yapan kentleri düşündürüyor. Illich’e göre *“şenliklilik”* terimi endüstrideki üretkenliğin tam karşıtını ifade eder, *kişiler arasında özerk ve yaratıcı ilişkiyi ve kişilerin çevreleriyle ilişkilerini* odağına alır. Daha hızlı, daha karlı, daha büyük olanı mümkün kılan değil, *“tüm insanlar arasında aşağı yukarı eşit biçimde dağılmış bir kaynağın korunmasına, azami kullanımına ve tadına varılmasına öncelik veren bir hayat tarzını”* hedefler¹.

Bu şenlikli hayat tarzı tanımı tüm haberleri çapraz kesen doğayla, yapılı çevre ile, maddi kaynaklar, hemşehrilerimizle ilişkilerimizin evrilmesini hayal ettiğimiz uyuma denk düşer. Bir kent sakininin tüm bu kendi dışındaki varlıklarla olan gerilimini asgariye indirerek ona bir huzur ve mutluluk sunabilir.

Şehir hayallerimizin anahtarı uyum ise onu kullanacağımız ilk kilit de sosyal ve siyasal alanda bir araya gelip, demokratik yapı ve mekanizmaların tesisi ve işlemesi için gereken hammadde ve ivmeyi oluşturmak olacaktır. Dolayısıyla en başa, David Harvey’e dönecek olursak, kendimizi değiştirmek için kentimizi değiştireceksek, onu da değiştirebilmek için gereken siyasal zemini de ancak bir araya gelerek inşa edebileceğiz. Bunun yolu da kenti paylaştıklarımızla hemşehrilik bağını kurmaya bugünden başlamak.

Öyle ya 2030’a şurada kala kala dokuz yıl kaldı...

¹ Ivan Illich (1989), *Şenlikli Toplum*, İstanbul: Ayrıntı Yay., s. 21

DENGEVE
DENETLEME AĞI

dengedenetleme.org

dengevedenetlemeagi@birarada.org

[DengeDenetleme](https://www.facebook.com/DengeDenetleme)

[DengeDenetleme](https://www.twitter.com/DengeDenetleme)